

**KURUCZ JÁNOS SZEREPVÁLLALÁSA AZ 1956-OS FORRADALOMBAN RÁKÓCZIFALVÁN,
ÉS KOHOLT VÁDAK ALAPJÁN IGAZTALAN MEGHURCOLÁSÁNAK DOKUMENTUMAI**

BEVEZETÉS

Sok ember életét tették tönkre, s ezen emberek „szebbe szótt hitét”, törték szét az átmeneti idők alatt történt igazságtalanságok, hamisságok, szörnyűségek.

Csak hogy ezek nem átmeneti idők voltak szüleim életében, hanem az egész életüket végig kísérte az igaztalan bánásmód fájdalma, következményei.

Képzeli csak el azt a helyzetet, hogy apámat az 1956-os forradalomban való szerepvállalásáért állás vesztetté, földönfutóvá teszik, sőt üldözik és anyám ott marad kereset, jövedelem nélkül két kisgyerekekkel. Akkoriban a megfélemlítés oly erős, hogy anyám köszönését sem merték fogadni, sőt átmentek az utca túloldalára. Mindenki félt.

Kiüldözik őket a három szobás szép házukból Rákóczi falván, s ennek a háznak az árán csak egy egyszoba-konyhás szerény házat tudnak venni Pest közelében, Maglódon.

Aztán következik a további meghurcoltatások sora, -a felmentő ítélet után, ami két év után született meg- a hat év, csak segédmunkási állás lehetősége, majd amikor megbántottan s nehezen visszakерült a pedagógusi pályára egyszerűen elfelejtik beszámítani a munkával eltöltött időket a hatévi segédmunkási kényszermunkát. S folytassam....?

Változtak az idők, de a rehabilitálás kifejezéséeként a köztársasági elnök által 1991. október 23-án átadott **Hazáért és Szabadságért** kitüntetés sem mulasztotta el apám kezén ejtett ujjtörések nyomait, mikor is megfélemlítésként, retorzióként puskatussal ütötték, verték véresre fejét, amit ő kezeivel védett.

Az is igen tanulságos, hogy Rákóczi falva városának vezetése **Posztumusz Díszpolgári** címmel követte meg apámat.

Belelapozva a jegyzőkönyvekbe egy egykori korrajz is megmutatkozik az akkori időkről.

Jegyzőkönyv

Készült 1956. október 25-én a falugyűlésen.

Nagy Ferenc falugyűlési bizottsági tag megnyitja a falugyűlést a magyar Himnusz eléneklésével. Fábián István a nemzeti bizottság elnöke ismerteti a falugyűlés napirendjét.

Napirendi pontok:

1./ A nemzeti bizottság tagjainak megválasztása és azok felülvizsgálása

2./ A nemzetőrök megválasztása.

A nemzeti bizottság névsorának ismertetése után az alant felsorolt hazafiakat választotta a falugyűlés a nemzeti bizottságba. H. Nagy Ferenc, Hernek Antal, Nagy Vincze, Kurucz János, Fábián István, B. Kiss Lajos, Balázs Antal.

A nemzetőrségre való jelentkezést helyszínen önkéntesség elve alapján a falugyűlés az alábbi névsor szerint választotta meg. A nemzetőrök parancsnokának Kun András rendőr törzsőrmestert bízta meg. Nemzetőröknek az alábbiakat:

Dósa Sándor, Kozma János, Bálint József, B. Kiss András, Planicska Ferenc, Bálint István, Török István, Dosa Johákim, Kiss Kálmán, ifj. Mészáros András, Barháva Mihály, Markóth Pál, Nagy Ferenc, Sebestyén János, Tóth Béla, Bugyi Sándor, Bognár Elemér, Dencs Lajos, Kecő Mihály, Latoczki István, id. B. Kiss András, Csépai Gergely.

Banicska Ferencet és Barhács Mihályt az eddigi magatartása után a falugyűlés a nemzetőrök névsorából törölte.

Nagy István községgazdát a falugyűlés egyhangúlag lemondatta. A falugyűlés külön foglalkozott Dósa Béla magatartásával és kérte annak állandó figyelését.

B. Kiss Lajos ismerteti, hogy 12 év után nehéz óra a nehéz perc érkezett, magyaroknak vallhatjuk magunkat, nem a zsidók szívják többé vérünket.

A bitang népnéyzőkat, Rákosit, Gerőt, stb. népbíróság elé kell állítani, melyet a falugyűlés is éljenzéssel és tapssal fogadott.

Nehezen vártuk a pillanatot, de eljött, a gyávaság szűnjön meg, ne legyen gyűlölet, bosszúállás, mindenkinek mindent vissza, vissza a magántulajdont.

Kurucz János ismerteti, hogy az egyetemisták által kidolgozott 17 pontból előírt követelményeket, melyeket a falugyűlés külön-külön megvitatott.

A 12 pontnál a falugyűlés elénekli a magyar Himnusz, a 14-es pontot azzal helyesbíti a falugyűlés, hogy a politikai foglyokat azonnal szabadon kell bocsájtani, minden felülvizsgálás nélkül. 17-es pontot pedig törölje a falugyűlés a jóvátétel megszűnt, azt nem kívánjuk.

Kurucz János a továbbiakban kéri a falugyűlést, szeressük egymást, ne legyen bosszúállás. Ismerteti az elemi iskolában való tanítási módszernek való megváltoztatását, s kéri, hogy a késő délutáni órákban átnyúló tanításoknak nincs helye. Nagyobb termeket biztosítani az iskoláknak. Idei beadott kukoricát visszaadni a beszolgáltatóknak és az épületeket a tulajdonosok tulajdonába átadni, melyek jelenleg tsz. kezelésben vannak.

Kéri az orosz nyelvkötelező tanításának megszüntetését az orosz könyv azonnali elégetését, mit a falugyűlés egyhangúlag megszavazott.

M. Nagy István ismerteti, hogy a községben megjelent békés tüntetők nem banditák, hanem igaz hazafiak voltak, kéri Mindszenty őméltóságának azonnali szabadon bocsájtását a szabad vallomásgyakorlatot. Budapest harcosaival együtt érzünk, hálánkat fejezzük ki e nemes cél érdekében kibontott kezdeményezésükért és azok iránt az elesett hősök iránt, akik életüket áldozták a magyar szabadságharcért, néma kegyeletünket fejezzük ki, s 5 percet szenteljünk irántuk. Fábián István nemzeti bizottság elnöke javasolja, hogy október 24.-e és március 15.-e nemzeti ünnepé legyen nyilvánítva, melyet a falugyűlés elfogadott.

Zarándi Emil községi plébános ismerteti, hogy a községben lévő 3 éves munkáján keresztül a magyar népért a katolikus egyházért harcolt a népnépszerűsítésnek, a Rákosi imádásnak többé nincs helye. Ez a magyar néphit nélkül soha nem lesz boldog. Kéri azoknak a felelősségre vonását, akik a beíratásnál közreműködtek, hogy a gyermekeket elszakítsák az egyháztól. Van fölöttünk Isten, ki vigyázzon reánk teljes vallásszabadság kell.

Török Kálmán, mint öregember arra hivatkozva, s neki odahaza volna helye, azonban benne is fölébredt a szabadságharc eszméje és részt vesz a tüntető falugyűlésen. Budapest emlékei fűzik ide, de nem tudjuk, hogy miért tapsolunk, két fajta magyar embert ismerünk, van aki itt született, de nem magyar, s van ki itt született és magyar, megfélemlítés nincs. A falugyűlésen felszólalt és kéri, hogy a forradalmi gyűlés tisztítsa meg magát azoktól, akik a piros zászlót vitték és most a piros-fehér-zöldet viszik, éljen a tanító. Le Törökkel, mert nyilas volt.

Az iparosok nevében a nemzeti bizottságba javasolják Csőke Lajost, Szabó Mihályt, kit a falugyűlés elfogad. Fábián Mihály javasolja a Rákosi út megszüntetését, ugyancsak a Vörös hadsereg útját is. A Rákosi út, Rákóczi út legyen a holnapi naptól kezdve. A Vörös hadsereg út

Szent László út legyen. A többi utcanév megváltoztatásának elbírálására a falugyűlés a nemzeti bizottságot kéri fel.

Csőke Lajos helyett Mikó Istvánt javasolták a nemzeti bizottságba. Bálint József elszavalja a Nemzeti dalt, hol a falugyűlés az „Esküszünk” szövegétől kezdve minden egyes versszaknál egyhangúlag esküdött.

Dr. Rékási Pál örömmel vette tudomásul a gyűlést és ismertette, hogy Pál Dezső református tiszteletes egészségi állapotánál fogva nem tud megjelenni. A politikai foglyok ügyét nem kell felülvizsgálni, ki kell nyitni a börtön ajtajait s minden felülvizsgálás nélkül szabadon bocsájtani őket. Az 1936. évi törvényerejű rendeletet pedig nem fogadjuk el. A továbbiakban bejelenti, hogy ügyvédi irodáját a közeljövőben Rákóczi falván nyitja meg.

Torda Ferencet a nemzeti bizottság tagjaiba beválasztották, hogy a fiatalság is képviselve legyen a nemzeti bizottságban.

Torda Ferenc ismerteti az ifjúság karci készségét, hogy fegyverrel a kézben is képes kivívni a magyar szabadságot. Táviratilag kell kérni Budapestet, hogy az oroszok hagyják el Magyarországot. Nem akarjuk, hogy folyjék a magyar nép vére tovább, továbbá kérjük az ÁVO azonnali leszerelését, a magyar katonaruha megváltoztatását, magyar címet. Budapest a vérét ontja értünk, a piros-fehér-zöld zászló mellé tűzzük ki az elhunyt hazafiak megemlékezéseként a fekete zászlót.

A Magyar Himnusz és Szózat eléneklésével véget ért a falugyűlés.

Kmft.

J e g y z ő k ö n y v

Készült 1956. október 31-én a Forradalmi Tanács Ülésén.

Jelen vannak: Fábián István forr. tanács elnöke, Kurucz János, B. Kiss Lajos, Nagy Vincze, Nagy Ferenc, Hernek Antal, Szabó Mihály, Balázs Antal, forradalmi tanácstagok.

Fábián István Forradalmi Tanács elnöke megnyitja az ülést.

Kurucz János ismerteti a Kossuth rádióan ismertetetett követelést.

Vígh Gyula a község vezetésével kapcsolatos teendőket nem tudja elfogadni, mivel jelenlegi munkája nem engedi meg.

Demény Márton ugyancsak jelenleg nem tudja elvállalni a megbízatást.

A község harmadik személyére, ki a község vezetésével lenne megbízva Fábián Istvánt bízza meg a forradalmi tanács.

Az iskola vonalán pedig az órakedvezményt meg kell szüntetni, felületesen megy a parancsadás, a tanítás vezetése.

Az iskola kebelén belül pedig még ma délután gyűlés lesz és ott a Forradalmi Tanács bízzon meg a Forradalmi Tanács nevében az iskola vezetésével.

B. Kiss Lajos kéri a tantestület megtisztítását és az óra helyes megosztását.

Balázs Antal kéri, hogy a tantestület között Kurucz Jánost kell megbízni az iskola vezetésével, mivel mi nem értünk az iskola dolgaihoz.

A helyi FMSZ és a személyzet munkáját felül kell vizsgálni és a nem oda való személyeket el kell távolítani.

Szabó Mihály a tantestülettel kapcsolatosan azt ismerteti és hiányolja, hogy hiányolta a falugyűlést, hogy Kurucz János csak a református lelkészt keresték fel, holott a római katolikuság van többségben.

Az iskolákban pedig a tantestület válassza meg a vezetőt.

Meglátásom az, hogy aki mindenkire tud alkalmazkodni, sokszínű, abban nem lehet bízni.

Balázs Antal ismerteti, hogy Kurucz Jánost kell megbízni a tantestület vezetésével.

Nagy Vincze, Balázs Antal felszólalását alátámasztja és a Forradalmi Tanács egyhangúlag megbízza Kurucz Jánost a tantestület vezetésével.

A megalakuló pártoknak pedig biztosítani kell a helyiségeket.

A helyiségek megoszlása pártok szerint a következő:

A Független Kisgazda Pártnak a Római Katolikuskör,

Szociáldemokrata Pártnak a Munkáskör,

Az M.D.P-nek a Béke egyik helyisége,

A Római Katolikuskör helyiségére pedig vissza kell helyeztetni azzal a keresztet, aki azt onnan leverte, Vadas Lászlóval.

A fenti helyiséggel kapcsolatos helyreállítást a Forradalmi Tanács elfogadta, mit

B. Kiss Lajos terjesztett elő.

Kurucz János kéri a lakáskérdések tisztázását:

Balázsits János, volt vb. titkár munkájára a felgyógyulása után nem tart igényt a Forradalmi Tanács, így ezek alapján a községi lakásból pakoljon ki és helyében dr. Vigh György költözzön át.

Dr. Vigh György helyére pedig a tulajdonos B. Kiss János költözzön.

Török Antal tulajdonát képező mozi helyiségnél lévő lakást át kell adni a tulajdonosnak és Nyitrai Sándornak el kell hagyni a helyiséget. Szabó Ferencet is vissza kell helyezni a lakásába, felül kell vizsgálni az állatállomány férőhelyét, melynek végrehajtását Hernek Antal és Balázs Antal fogja végezni.

Oláh György lakásának a felülvizsgálását Szabó Mihály fogja végezni. Sinka Jánosné Rákóczi TSZ tag háztáji területének a megvonását felül kell vizsgálni, mivel Fábián István lett megbízva.

B. Kiss Lajos ismerteti, hogy első teendő az lett volna, hogy a TSZ-eket fel kell számolni és a saját tulajdont vissza kell adni és a TSZ, amennyiben továbbra is fennáll, akkor az 1945-ös földreform során kiosztott földterületre húzódnak vissza.

A Forradalmi Tanács utasítja a mezőgazdászt, hogy az őszi búza vetést fokozottan ellenőrizze a TSZ-eknél.

Cserebúza kéréssel fordult a Forradalmi Tanácshoz a dolgozó nép, melyet a Forradalmi Tanács nem fogad el mindaddig, míg kenyér kapható. A szesztilalom feloldását a Forradalmi Tanács nem oldja fel.

A Forradalmi Tanács Forda Ernőt bízza meg a helyi FM Szövetkezet vezetésével.

A volt személyzet kicserélését a Forradalmi Tanács a következőkben határozta meg.ű

Petrik Piroska helyére Németh Istvánt,

Barna Ilona helyére dr. Kenyeres Ernőnét,

Borsos Gáborné helyére Renner Lászlónét.

A fenti határozatokat a Forradalmi Tanács elfogadta és jóváhagyta.

Kmft.

J e g y z ő k ö n y v

Készült 1957. február 26-án Rákóczipalván Kurucz János ált. is. nevelő fegyelmi ügyével kapcsolatban.

Jelen vannak: Ladányi Gyula J.T. vb. előadója, Hering Béla műv. csop. vez. Kiss István ált. is. igazgatója.

Kiss István igazgató a felvetett kérdésekre az alábbiakat mondja el:

Kiss István és felesége nem értettek egyet Kurucz János Forradalmi Tanácsban tett intézkedéseivel. Többször is helytelenítették intézkedését és rosszallásukat kifejezésre juttatták.

Kuruczot a Forradalmi Tanács meg akarta bízni az iskola vezetésével. A testület azonban ellenezte. Erre H. Nagy Ferenc a Forradalmi Tanács egyik tagja átjött az iskolába és kijelentette, hogy nem arra gondolt, hogy igazgató legyen, hanem csak összekötő legyen a tanács és az iskola között.

Elmondja továbbá azt, hogy Kurucz János egyik alkalommal kihirdette a tanulóknak, hogy hozzák be orosz könyveiket és azt majd az iskola udvarán elégetik. Amikor ez tudomására jutott a könyvet behozó gyerekek által, tőlük összeszedte és bezárta a szekrénybe, s most amikor újra tanítják az orosz nyelvet vissza adta a volt tulajdonosainak. Így Kurucz nem tudta a tervét végrehajtani.

Arra a kérdésre, hogy Kurucz mondta-e neki a tanítás beszüntetését és az ülsősztrájk elrendelését, azt mondja, hogy ne, sőt ő szorgalmazta, hogy az iskolában rendesen folyjon a tanítás. Elmondja azt, hogy nem tudja ki kezdeményezte a gyermekek könyvéből a csillagok kivágását.

A tanítási idő alatt Kurucz általában az iskolában tartózkodott, csak azon esetekben távozott el, ha a Forradalmi Tanács gyűlésezett.

Végezetül elmondja, hogy egyik alkalomkor, amikor már a helyi plébános támadása a nevelő testület ellen már tűrhetetlen volt, Kuruczot küldték át, hogy beszéljen vele és intse le azt. Azonban ennek semmi gyakorlati haszna nem volt, mert a pap továbbra is utca hosszát kiabálva kommunistázta a nevelő testület tagjait. Különösképpen kiemelve az iskola igazgatóját.

Kmft.

Ladányi Gyula sk. J.T.b. v. a. Hering Béla sk. műv. csop. v. Kiss István sk. ig.

Járási Tanács VB. Művelődési Csoportja

Szolnok, Kossuth Lajos u. 2.

1390/1957.

Tárgy: Kurucz János Rákóczi falva-i tanár fegyelmi ügye

Kurucz János rákóczi falvai ált. iskolai tanár ellen az Mt. 172. §./1/-ben biztosított jogomnál fogva a MT.112.§-a /2/ bekezdésbe ütköző fegyelmi vétség elkövetése miatt – az elfekvő vizsgálati jegyzőkönyvek alapján – meghoztam az alábbi

H a t á r o z a t – o t

A Mt. 112.§ /2/ bekezdésbe ütköző fegyelmi vétség elkövetése miatt Kurucz János rákóczi falvai ált. iskolai tanárt a Mt. 113.§-a /2/ bekezdésének d/pontja alkalmazásával büntetesként állásából

a z o n n a l i h a t á l l y a l e l b o c s á t o m .

A fenti határozat ellen a Mt. 118. §-a /1/ bekezdése értelmében a kézhezvételtől számított 8 napon belül fellebbezhet a Járási Pedagógus Egyeztető Bizottsághoz.

I n d o k o l á s

Így határoztam, mert 1957. február hó 27-én Rákóczi falva Községi Tanács hivatalos helyiségében felvett vizsgálati jegyzőkönyvek szerint az 1956. októberi ellenforradalmi cselekmények időszakában nép demokrácia ellenes kijelentéseket tett, illetve a munkáshatalom megdöntésén munkálkodott. Ezen ténykedése az alant felsoroltakban nyilvánult meg:

a./ A községi Forradalmi Tanács tagja volt, melyben először mérsékelte, később nem nevelőhöz való magatartást tanúsított.

b./ A községben megtartott forradalmi gyűlésen felolvasta a 14 pontot, mely után hozzátette, hogy az iskolában beszüntetik az orosz nyelv tanítását, viszont azonnal megkezdik a hittan oktatását. Ugyanezen a gyűlésen a pesti fegyveres ellenforradalmárokat követendő példaként állította a jelenlévők elé.

c./ Kommunistákat azzal zaklatta, hogy lakásukon fegyvert kerestetett.

d./ Járt Szolnokon azért, hogy ott elintézzék, hogy kiket vigyenek el a faluból.

e./ TSZ tagokat keresett fel azért, hogy rábeszélje azokat a kilépésre

7/b

f./ Az iskola párttag igazgatóját leváltatta a Forradalmi Tanáccsal.

g./ Tanulókkal elégettette az orosz könyvet.

h./ November 4-én a községben két helyen is tartott beszédet, s arra akarta rábírni a hallgatóit, hogy inkább haljanak meg, de ne engedjék a kommunista rendszer újbóli visszatérését. Majd hozzátéve azt mondta, hogy ehhez az ENSZ is segítséget fog nyújtani, mivel csapatokat fog küldeni az országba.

Erről értesül: 1./ Ált. Iskola Igazgatósága Rákóczifalva

2./ Kurucz János tanár, Rákóczifalva

3./ Járási Tanács VB. Titkársága tudomásulvétel végett

4./ Járási Tanács VB. Művelődési Csoportja

Szolnok, 1957. március hó 9-én.

Hering Béla s.k. csoportvezető

Szolnok Megyei Rendőrkapitányság

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv

Készült Rákóczi falván 1957. augusztus 6. napján F á b i á n I s t v á n, tanácselnök, rákóczi falvai lakos kihallgatása alkalmával:

Kurucz Jánost az ellenforradalmi idők alatt ismertem meg. Azelőtt csak látásból ismertem.

Kurucz 1956. október 26-án a községben megtartott nagygyűlésen a vezető szerepet vitte. Így felolvasta a 16 pontból álló követelést, melyet az egyetemisták dolgoztak ki. Utána a felolvasás után még külön beszédet tartott, ahol követelte: az orosz nyelvet azonnal beszüntetni és a hittan oktatást kötelezővé tenni. Követelte tovább, hogy az idei beadott kukoricát vissza kell adni és vissza kell adni a tulajdonosok tulajdonába azokat az épületeket is, amelyek jelenleg a TSZ kezelésében vannak.

Követeli az orosz könyvek azonnali elégetését.

A falugyűlés egyhangúlag meg is szavazta ezen követeléseit, melyről jegyzőkönyv is van felvéve.

Néhány nap múlva, a dátumra pontosan nem emlékszem, Kurucz azt mondotta, hogy „eddig még nem csináltunk semmit, máshol már embereket vitettek el, nálunk még a párttitkár is idehaza van.” Ezt a kijelentését is gyűlésen mondotta el, de nem vették bele a jegyzőkönyvbe.

November 16-án a rendkívüli VB. ülésen, ahol ismertettük a régi vb. további működését ill. erről szóló határozatot, azt a kijelentést tette, hogy „ki az a Tóth György, mit akar tőlünk az a karcagi taknyos orrú zsidó gyerek és ő akar nekünk utasítást adni, akiket a nép választott meg.”

Kurucz, B. Kiss Lajos kulákkal együtt, ide akarta a községbe hozni a volt főjegyzőt, Dr. Végh Gyulát, Demény Márton volt múltbeli adóügyi jegyzőt és hasonló jobboldali elemeket.

Kurucz mindenáron az iskola igazgatója akart lenni.

Tudomásom van róla, hogy a pártház iskola céljára igénybe akarta nevezett személy venni.

Kmft.

Klopcsik György sk. rny. hdgy

Fábián István sk. tan. elnök

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv készült Szolnokon 1957. október hó 16 napján

S z a b a d o s J ó z s e f n é sz. Földes Ilona. TSZ tag, rákóczipfalvai lakos kihallgatása alkalmával:

Kurucz János tanítót 1947. óta ismerem. Ekkor jöttünk a faluba lakni. Az ellenforradalom előtt nem ismertem a politikai nézetét. November 4-én jöttem haza a piacról és Kurucz a nagy iskola sarkán állt és beszélt egy kb. 10-15 főből álló csoportnak, amely felnőtt emberekből állt. Kurucz ekkor kijelentette, hogy „ha mindnyájan meghalunk is, de még sem szabad visszaengedni a régi rendszert”. A kijelentés hallatára bennem az a gondolat támadt, hogy a rendszer által megbecsült tanár, hogy tehet ilyen kijelentést.

Én jöttem tovább és nem álltam meg, így mást nem hallottam.

Kfmt.

Posta Mihály sk. r. hdgy.

Szabados Józsefné sk. tanú

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv készült Szolnokon 1957. október 16. napján

T e l e k I s t v á n, rákóczipfalvai lakos kihallgatása alkalmával:

Október 26-án a nagygyűlésen Kurucz olvasta fel a 14 pontot, amelyben összegezték követeléseiket, a jelenlévők közül többen voltak olyanok, akik lehurrogták, mondván, hogy ők nem akarnak ilyen embert. Erre Kurucz önmaga igazolására azt mondta az egybegyűlt tömegnek, hogy nézzék meg azokat az embereket, akiket ő nevelt, azok fegyverrel a kezükben harcolnak Pesten.

Olyan kijelentést is tett, hogy délelőtt a község egyik lakója /itt Telek elvtársra gondolt/, ezekre azt mondta, hogy banditák. Ezek nem banditák, ezek igazi forradalmárok.

Kijelenti még azt is, hogy Kurucz tett olyan javaslatot, hogy az iskolában a tanítás szüneteljen. Ezt az állítását beszélgetés során Kiss igazgató is megerősítette.

Október utolsó napjaiban a TSZ raktárában lévő búzát munkaegység alapján osztottuk szét azért, nehogy fölbérelt elemek ezt széthurcolják. Kurucz ezt megtudta, eljött a TSZ-be, megkérdezte, hogy miért osztják szét a búzát, ott megmagyarázták neki, hogy miért. Erre Kurucz azt mondotta, hogy mást csináljanak, mert akkor a Forradalmi Tanács nevében a raktárkulcsot magához veszi. Telek elvtárs ezzel kapcsolatosan még elmondja a felvetett kérdésre, hogy ő nem tudja milyen szándékkal akarta Kurucz a raktárkulcsot magához venni.

Posta Mihály sk. rny. hdny.

Telek István sk. tanú

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv készült Szolnokon 1957. október 16. napján

M a r i B é l á n é , rákóczipfalvai lakos kihallgatása alkalmával:

Október 26-án, amikor a Martfűi Cipőgyár dolgozóinak tüntető felvonulása a falut elhagyta, Kurucz a Béke TSZ-hez ment és ott Deák István raktárossal beszélgetett. Hogy miről beszélgettek, azt ő nem tudja. /Deák István a kihallgatása alkalmával azt mondta, hogy ő nem emlékszik semmire, nem tud semmit sem./ Mari elvtársnő véleménye az, hogy mivel Deák István a községben működött Kisgazda Pártnak volt egyik vezetője, valószínűleg a párt újra szervezéséről beszélgettek.

Október 26-án Kurucz többször is megfordult a TSZ-ben. Egyik alkalommal azt mondotta, hogy Mariné nagyon vigyázzon meg a párttitkár nehogy valami baj legyen, azt mondta, hogy /Mariné nagyon vigyázzon párttitkár/ a szervezetben nehogy veszekedjenek az emberek. Majd politikai vitát provokált ki és amikor azt látta, hogy ezzel nem ér el eredményt, azt mondotta, ezt úgy sem mi döntjük el, hanem majd gondoskodik erről az ENSZ.

November 30-án, amikor a Tanácsházán jártak Szőke és Telek elvtárssal, Kurucz azzal állt elő, hogy a pártházat igénybe fogják venni iskolai célokra. Erre azt a kijelentést tették, hogy amíg kommunisták lesznek, az a párt céljait fogja szolgálni.

November 4-én reggel hallomása szerint a templom előtt az összegyűltekhöz, főleg a fiatalokhoz beszédet intézett és arra akarta rábírní őket, hogy támadják meg a TSZ-eket.

Kmft.

Posta Mihály sk. rny. hdgy.

Mari Béláné sk. tanú

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv készült Szolnokon 1957. október 16. napján,
Kun András, r. törm. szolnoki lakos kihallgatása alkalmával.

A faluban 1956. október 26-án este 6-7 óra körül volt a nagygyűlés. Ő erről már csak akkor értesült, amikor otthonában egy küldöttség értesítette erről és arra kérte, hogy menjen át ő is.

Ott az elnökségben már Kurucz János ált. isk. tanárt, a helybeli Katolikus Egyház plébánosát és még több más tagot látott. Az ő megállapítása szerint Kurucz és a pap volt a fő hangadó, de nem maradt el mögöttük B. Kiss Lajos helybeli lakos sem.

Fábián elvtárs rövid megnyitója után s mivel halkan is beszélt Kurucz volt az, aki a továbbiakban vezette a nagygyűlést. Ő felolvasta a 16 pontból álló követelést is.

Kun elvtárs a továbbiakban elmondja, hogy a Forradalmi Tanács Kuruczot bízta meg azzal, hogy az iskola igazgató teendőit ő lássa el és ezért a tantestületen belül egy választó gyűlést hívjon össze. Ez meg is történt, azonban a nevelő testület egyetlen tagja sem szavazott rá. Erre Kurucz azt a kijelentést tette, hogy majd talál ő elfoglaltságot.

November 3-án néhányan arról tárgyaltak a rendőrőrsön, hogy meg kell szervezni a Nemzetőrséget, ők már el is döntötték azt is, hogy Kun elvtársat leváltják és helyette Kuruczot bízzák meg a Nemzetőrség parancsnokának.

Ezen megbeszélésen Kurucz János nem volt jelen.

Elmondja Kun elvtárs, hogy erről ő másnap reggel értesült az esti gyűlésen jelen lévő Markóth Pál, Rákóczi falva, Lenin úti lakostól.

A Nemzetőrség tagjaiban párttag nem volt, noha azok nem is jelentkeztek erre a beosztásra. A jelentkezés önkéntes jellegű volt, s főleg kulák csemeték és más hasonszörűek jelentkeztek.

Kérdésekre Kun elvtárs elmondja azt is, hogy a Forradalmi Tanács gyűlésén történekekről nem igen tud, mivel őt arra nem engedték be. Bár a nagygyűlés őt is delegálta. Főleg Kurucz és B. Kiss Lajos voltak azok, akik az ő jelenlétét ellenezték.

Elmondja azt is, hogy halál listáról nem tud, bár ez irányban már sokat nyomoztak.

Kun elvtárs elmondja azt is, hogy Kurucz János az október 23-án megtartott falugyűlésen főleg itt a beíratásokon hangoskodott és itt annak is kifejezést adott, hogy ő fölötte áll a többi pedagógusok között. Ugyan ezen gyűlésen javasolta, hogy a Vörös hadsereg utca nevét semmisítsék meg és helyette újból Szent László utca legyen.

Kun elvtárs elmondja továbbá azt is, hogy Dósa Bélánál bár kint voltak a lakásán, házkutatás nem volt, mivel a nevezett rendelkezésükre bocsájtotta fegyverkutató céljából az egész lakását. A fegyverkutatóra a parancsot nem Kurucz, hanem a Forradalmi Tanácstól kapta. Kurucz ezzel kapcsolatban annyit mondott, hogy Kun elvtársra bízta, hogyan jár el.

A forradalmi időszak alatt Kun elvtárs állítása szerint Kurucz János nem tartózkodott az iskolákban, hanem állandóan hol itt, hol ott látta feltűnni és kétes elemekkel beszélgetni.

Kmft.

Posta Mihály sk. rny. hdgy.

Kun András sk. tanú

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv készült Rákóczi falván 1957. október hó 31. napján

S z a k a l i J ó z s e f , TSZ dolgozó, rákóczi falvai lakos kihallgatása alkalmával:

Kurucz János tanítót 1945. év óta ismerem. Kétkulacsos politikát folytatott már ebben az időben. A községben a MADISZ és KALOT ifjúsági szervek működtek. Kurucz mind a két helyen akart pozíciót betölteni, de a MADISZ-t igyekezett bomlasztani. Ezért később ide be sem engedték.

Az ellenforradalom idején Kurucz a TSZ-t akarta felosztatni és ezen aktívan tevékenykedett. Kiküldte a TSZ-be Torda Ferencet, hogy figyelje meg, hogy ki akar kilépni és ki akart bent maradni és figyelje a hozzászólásokat. A Béke TSZ állt már egyedül. Sikert is két TSZ-t felosztatni nekik. Ezen kívül a Béke TSZ-t is úgy megzavarták, hogy többen kiléptek. Én többet nem tudok, csak hallomásból a ténykedéséről, mert kórházban voltam ebben az időben.

Politikai magatartására vonatkozólag el kívánom még mondani, hogy 1944. október hónapban a németek három napra kiszorították a községből a szovjet csapatokat és ez idő alatt Kurucz a németek mellé állt. Átvette a jegyzői tisztséget és géppisztollyal járkált. A csendőrökkel szedte össze az embereket és dolgozni vitette. Engem is elvittek. Nevezett a visszavonuló román katonákat összeszedte és a pincébe záratta és ki akarta végeztetni őket, de ez csupán azért nem sikerült neki, mert a szovjet csapatok ismét elfoglalták a községünket, ill. Rákóczi falvát.

Kmft.

Posta Mihály sk. r. hdgy.

Szakali József sk. tanú

J e g y z ő k ö n y v

Készült Szolnokon 1957. november 15. napján K u r u c z J á n o s kihallgatása alkalmával:

1./ Fábián István tanúvallomásaival nem értek egyet, mert 1957. február 9-én aláírt egy nyilatkozatot, amelyben arról nyilatkozott, hogy én ártatlan vagyok, ellenséges tevékenységet nem fejtettem ki. Ezt a nyilatkozatot rendelkezésemre bocsátotta és én ezt megmutattam a Megyei Karhatalom parancsnokának és ezután átadtam a Járásbíróságnak, ahol fegyelmi ügyemben fellebbeztem.

2./ Kun András tanúvallomásaival sem értek egyet, mert a nevezett is adott nekem egy olyan nyilatkozatot, mint Fábián.

3./ Telek István tanúvallomásaival sem értek egészében egyet, mivel a nevezett is adott nekem egy olyan nyilatkozatot, amely szerint én a TSZ-ben nem fejtettem ki ellenséges tevékenységet.

Megjegyezni kívánom, hogy a fentiek tanúvallomásai részben tartalmazznak igazságot, de nem mindenben fedi a valóságot.

Más észrevételem nincs, vallomásomat az igazságnak megfelelően mondtam el, melyet elolvasás után h. aláírok.

kmft.

Posta Mihály sk. rny. hdgy.

Kurucz János sk. terhelt

Szolnok Megyei Ügyészség

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv készült Rákóczifalván, 1958. január hó 8 napján

B a l á z s A n t a l , fm. rákóczifalvai lakos kihallgatása alkalmával:

1956. október 25-én bementem a körbe, ahol már tartott a gyűlés és folyt a választás, s amikor engem megláttak, valaki az én nevem is bekiáltotta, és ilyen formában én is bekerültem az un. Nemzeti Bizottság tagjai közé. Én ezt nem akartam elvállalni, azonban ott kijelentették, hogy ez csak ideiglenes, erre elvállaltam. A gyűlést részben Fábián István

községi tanács vb. elnöke, Kurucz János vezette, azonban már ennek a gyűlésnek olyan volt a jellege, mert mindenki kiabált. Azt tudom, hogy Kurucz János is felszólalt, továbbá B. Kiss Lajos és Zarándi Emil közs. plébános is. Emlékezetem szerint ezen a gyűlésen elhangzott olyan, hogy a beszolgáltatott kukoricát a TSZ tagok hordják a góréból és ekkor mondotta Kurucz, hogy a beszolgáltatott kukoricát senki el nem viheti, oda őrt kell állítani, mert az egyik állam, ha megszűnik, a másik létrejön, feltétlenül örökölnie kell a tulajdonát is. Emlékezetem szerint ezen a gyűlésen volt szó lakáskérdésről, de úgy tudom, hogy Kurucz János nem tett olyan javaslatot, hogy az épületeket volt tulajdonosaiknak kell visszaadni. Az orosz nyelv tanítása az iskolákban – emlékezetem szerint – úgy hangzott el, hogy többen követelték, azonban Kurucz János azt mondotta, hogy erre csak akkor kerülhet sor, ha felsőbb tantestület erre utasítást ad. Nem emlékszem arra, hogy a felszólalások során mondotta volna, hogy az orosz könyveket a tantestületben el kell égetni.

1956. október 31-én a Forradalmi Tanácsülésen én is részt vettem, ahol többek között volt szó, hogy a tantestület élére vezetőt kell választani, melyre én javasoltam, hogy ha már Kurucz be lett választva a Forradalmi Tanácsba, addig az ideig őt bízzuk meg a tantestület vezetésével, amíg a felsőbb tantestületi szerv ebben a kérdésben nem dönt.

Azt még meg kívánom említeni, hogy Kurucz János a Forradalmi Tanácsba belekerült, utána ott akarta hagyni, azonban mi arra kértük, hogy maradjon közöttünk, legyen közöttünk egy tanult ember is. Ennek a kérelemnek tett eleget Kurucz János és így maradt a Forradalmi Tanács tagja továbbra is.....Kmft.

Nádházi Zoltán sk. ügyész

Seres Erzsébet sk. jkv. vez.

Balázs Antal sk. tanú

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv készült Rákóczifalván 1958. január 8-án

F á b i á n I s t v á n , tanácselnök, rákóczifalvai lakos kihallgatása alkalmával:

Elmondani kívánom, hogy 1957. augusztus 6-án felvett tanú kihallgatási jegyzőkönyv tartalmát most is fenntartom.

Az 1957. február 7-i nyilatkozattal kapcsolatban, amelyet Kurucz János pedagógussal kapcsolatban én is aláírtam, ez azért következett be, mert még abban az időben az ilyen személyeknek az üldözése és felelősségre vonása nem vetődött fel, másrészt ezt a

nyilatkozatot ő saját maga készítette el, és amikor behozta hozzám, nagyon sokan voltak ott, jóformán át sem olvastam, csupán az általa elmondott szóbeli tájékoztatást vettem alapul, ezért alá is írtam.

1956. október 31-én készült Forradalmi Tanács jegyzőkönyve szóról-szóra megfelel a valóságnak.

Kmft.

Nádházi Zoltán sk. ügyész

Seres Erzsébet sk. jkv. vez.

Fábián István sk. tanú

Szolnok Megyei Ügyészség

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv

Készült Rákóczi falván 1958. január 8. napján H e r n e k A n t a l , fm. rákóczi falvai lakos kihallgatása alkalmával:

1956. október 25-én a Katolikus körben lévő gyűlésre elmentem. Ezen a gyűlésen kezdettől fogva részt vettem. Engem is beválasztottak az un. Nemzeti Bizottság tagjai sorába. Azt tudom, hogy többen is szóltak hozzá, azonban nem emlékszem arra, hogy ki mit mondott. Emlékezetem szerint a felszólalók között volt Kurucz János, Zarándy Emil és még többen, de hogy a beszédjükben mivel foglalkoztak, arra nem emlékszem.

1956. október 31-én megtartott Forradalmi Tanácsülésen én is részt vettem, ahol tudom, volt szó a tantestület kérdésével, melyben emlékezetem szerint arról volt szó, hogy a Forradalmi Bizottság Kurucz Jánost, mint egyik tagját azzal bízta meg, hogy a tantestületen belül a gyűlést vezesse le. Ezen alkalommal azonban olyan megbízatást a Forradalmi Tanács részéről ő nem kapott, hogy ő legyen ennek a tantestületnek a vezetője. A gyűlés meg is lett tartva, azonban a vezetők közé a tantestület tagjai nem választották be. A tantestületen belül, amikor a gyűlés lezajlott, úgy emlékszem, hogy Kurucz János a Forradalmi Tanácshoz fordult azzal a kéréssel, hogy most már mi segítsünk, mert ott nem választották meg vezetőnek, a Forradalmi Tanács pedig őt választotta meg.

Ez azonban nem fedi a valóságot, mert mint már az előbb is említettem Kurucz János nem vezetőnek lett megbízva, hanem csak a gyűlés levezetésére kapott a Forradalmi Tanácstól megbízatást.

Emlékszem továbbá, hogy volt szó a különböző pártok részére a helyiség biztosításáról, volt szó lakáskérdések tisztázásáról, az őszi búzavetésről, a cserebúza

kérdésről, a szesztilalom feloldásáról, a földműves szövetkezet vezetéséről és volt szó a tanácson belül egyes személyek kérdéséről.

A lakáskérdéssel kapcsolatban el kívánom mondani, hogy ezen a gyűlésen a Forradalmi Tanács foglalkozott Balázsics János volt vb. titkár munkakörével, lakáskérdésével, Török Antal volt mozi tulajdonos és Szabó Ferenc lakáskérdésével. Arra pontosan nem emlékszem, hogy a lakáskérdéssel kapcsolatban milyen határozat született, csak annyit tudok, hogy engem és Balázs Antalt bízta meg a Forradalmi Tanács a lakások felülvizsgálásával.

Az előttem felolvasott jegyzőkönyv, amely 1956. október 31-i Forradalmi Tanácsülésről készült, véleményem szerint fedi a valóságot, mert mind, ami benne foglaltatik, arról tárgyaltunk.

Kmft.

Nádházi Zoltán sk. ügyész

Seres Erzsébet sk. jkv. vez.

Hernek Antal sk. tanú

Tanú kihallgatási jegyzőkönyv készült Rákóczi falván 1958. január hó 8. napján

T e l e k l s t v á n , tanácsi alkalmazott, rákóczi falvai lakos kihallgatása alkalmával:

Emlékezetem szerint 1956. október 25-én de. 10-11 óra között Kurucz János megjelent a lakásomon azzal a kéréssel, hogy amit előzőleg pénzt ideadott nekem, melyet azon célból adott ide, hogy részére vásároljak a TSZ tagoktól kukoricát, azt adjam vissza, mert időközben már vett. Ezután a beszélgetés után feltettem a kérdést Kurucz Jánosnak, nem-e tud arról, hogy szervezeten folyik az iskolások részéről a nemzetiszínű szalag vásárlása, amit a községben lévő boltokból mind megvettek. Erre azt válaszolta nekem, hogy ő erről nem tud. Ez a beszélgetésünk az én lakásom előtt, az udvaron történt és a beszélgetés közben egy asszony a kapunk előtt elszaladt s jajveszékelve kiabálta, hogy a földműves szövetkezet előtt idegen személyek gyűjtogatnak és a községi tanácsháza előtt is. Amikor ezt meghallottam, azt a megjegyzést tettem Kurucz Jánosnak, hogy piszkos banditák. Erre a kijelentésemre Kurucz János azonnal reagált és azt mondotta, hogy ezek nem banditák, hanem szabadságharcosok. Ezután a beszélgetésünk után Kurucz János nyomban el is tűnt, én pedig visszamentem felöltözni és elindultam, hogy megnézzem mi történik a községben.

Este 6 órai kezdettel megnyíló forradalmi nagygyűlésen, ahol az un. Nemzeti Bizottság tagjait választották, magam is részt vettem, ott álltam egész idő alatt a kultúrház

küszöbén és hallottam, amikor Kurucz János is felszólalt. A felszólalását 14 pontos követelésnek a felolvasásával kezdte, emlékezetem szerint a követelési pontok között volt: „ruszkik haza, Mindszentyt szabadon bocsájtani, állítsák vissza a kötelező vallásoktatást, a földet vissza kell adni a régi tulajdonosaiknak, valamint az államosított házakat is, stb.”

Amikor Kurucz János is a Nemzeti Bizottságba lett javasolva, többen felkiabáltak a tömeg közül, hogy le Kurucczal, nem kell nekünk Kurucz, mert kétszínű ember, 1944-ben elvitette a leventéseket. 1945. után pedig a vörös zászlót hordta. Erre Kurucz János kijelentette, hogy nem kell mindjárt személyeskedni, a vörös zászlót pedig kényszerből vitte csak. Nézzék meg, hogy ő milyen fiatalokat nevelt, Pesten meg az ország más részein az ő neveltjei hullatják vérüket a nagy nemzeti szabadságharcért.

Ugyanezen alkalommal tett olyan kijelentést, hogy a délelőtti folyamán a temető körül volt és beszélgetés közben valaki azt mondta azokra a személyekre, akik a Tisza Cipőgyárból voltak a községünkben és égették a különböző zászlókat és egyéb dolgokat, hogy azok piszkos banditák, holott ezek a szabadságharcosok a nemzeti függetlenségért hullatják vérüket. Ezt követően egy-két napra történt az az eset, amikor Kurucz János bejött a Béke termelőszövetkezet irodájába. Ekkor megkérdezte tőlem, hogy hogyan állunk a vetéssel, én megmutattam neki, hogy a búza be van csávázva, kb. 40 hold van még hátra, de az folyamatban van. Ezt követően kb. két nap múlva megint találkoztam nem messze a TSZ székházától Kurucz Jánossal, aki szinte felelősségre-vonás szerűen megkérdezte, hogy mi van a TSZ-ben, nehogy valami rendellenesség történjen, mert akkor a magtár kulcsát magához veszi. Ekkor én megmondtam neki, hogy semmi köze hozzá, sőt a TSZ irodába is csak akkor mehet be, ha én, vagy a többi vezetőségi tagok ezt megengedik. Ugyanis a TSZ-ben sem nem kapált, sem nem aratott, nem is tagja neki, s erre való tekintettel a TSZ-hez semmi köze nincs.

Kmft.

Nádházi Zoltán sk. ügyész

Seres Erzsébet sk. jkv.vez.

Telek István sk. tanú

Szolnok Megyei Ügyészség

1957. Bül.148.sz.

J e g y z ő k ö n y v

Készült 1958. január 9. napján a Szolnok Megyei Ügyészségen a nyomozati iratoknak a terhelt előtt való ismertetéséről.

Az 1956. október 25-én, valamint az 1956. október 31-én készült un. forradalmi tanácsi jegyzőkönyvek nem felelnek meg a valóságnak.

Az orosz könyv elégetésével kapcsolatos javaslatot én a nagygyűlésen nem tettem.

Olyan javaslatot sem tettem, a nagygyűlés alkalmával, hogy a beszolgáltatott kukoricát vissza kell juttatni, továbbá azt sem, hogy a háztulajdont a régi tulajdonosok részére kell visszaállítani. Arról sem beszéltem, hogy a TSZ-ek kezelésében lévő, vagy tulajdonában lévő házakat szintén a volt tulajdonosaiknak kellene visszaadni.

Nem fedi Telek István tanú vallomásának a valóságot az a része, amelyben megemlíti, hogy azon a napon, amikor az un. Nemzeti Bizottság tagjai meg lettek választva és én a délelőtti időkből nála voltam, hogy tett volna olyan irányú kijelentést a községben lévő ellenforradalmárokról vonatkozóan, akik az iratokat, zászlókat és egyéb dolgokat égették, hogy banditák, én pedig azt mondtam volna rájuk, hogy ezek nemzeti szabadságharcosok. Az sem fedi a valóságot, hogy én a nagygyűlés alkalmával azt mondtam volna, hogy a vörös zászlót én csak kényszerből vittem, mert én 1945. óta sem, akármilyen felvonulás vagy ünnepély volt, vörös zászlót és más zászlót sem vittem. A nagygyűlésen sem mondtam, hogy a községben akik gyűjtögettek, hogy azok a nagy nemzeti szabadságharcosok.

A TSZ-re vonatkozó vallomása sem fedi a valóságot, azonban az tény, hogy én mondtam Teleknek egyik alkalomkor, hogy a TSZ magtárkulcsát magamhoz veszem, akkor hogy ha közvagyonot ott szét akarják hurcolni.

Hernek Antal tanú vallomásának azon részével sem értek egyet, amikor azt mondja, hogy a Forradalmi Tanács azzal bízott meg, hogy a tantestületen belül a gyűlést vezessem le. Ugyanis a Forradalmi Tanács engem bízott meg az iskola vezetésével. A többi része a vallomásának fedi a valóságot.

Balázs Antal tanú vallomása megfelel a valóságnak.

Fábián István tanú vallomásának azon részével, amely az orosz tankönyv elégetésére szól, a kukorica begyűjtéssel és a házak visszaadásával kapcsolatban én nem tettem semmilyen kijelentést. Az sem fedi a valóságot, hogy én olyan kijelentést tettem volna, hogy eddig még nem csináltunk semmit, máshol már embereket vittek el, nálunk pedig már a párttitkár is idehaza van.

Az sem fedi a valóságot, hogy 1956. november 16-án a rendkívüli vb. ülésen azt a kijelentést tettem volna Tóth György járási tanács vb. elnökhelyettesre, hogy „taknyos orrú zsidó gyerek”, és ő akar nekünk utasítást adni, akiket a nép választott meg.

Az tény, hogy ezen a vb. ülésen én jelen voltam, mondtam is, hogy valamikor Karcagon, amikor még tanítottam, volt egy Tóth György nevű személy, akit vizsgákra készítettem elő és taknyos orrú volt. Kérdeztem is akkor a többitől, hogy nem-e az a Tóth György ez. Az sem fedi a valóságot, hogy B. Kiss Lajossal én tárgyaltam volna arról, hogy Dr. Végh Gyulát, mint volt főjegyzőt és Demény Márton volt adóügyi jegyzőt vissza akartuk volna állítani. Fábián István tanú vallomásának többi része megfelel a valóságnak.

Szabados Józsefné tanú vallomása nem felel meg a valóságnak, mert amit állít, én olyan kijelentést nem tettem.

Mari Béláné tanú vallomásának azon részével nem értek egyet, amelyben azt jelenti ki, hogy Deák István volt kisgazdapárt vezetőjével a párt újrászervezésével beszélgettem volna. Az sem fedi a valóságot, hogy én figyelmeztettem volna Mari Bélánét, hogy vigyázzon, mert párttitkár volt. Azon része a vallomásának megfelel a valóságnak, hogy a párt székházáról, de egyéb középületekről is tárgyaltunk a tekintetben, hogy iskolai célra igénybe kell venni, melyben a tanítás csak délelőtt lett volna, délután pedig más összejövetelekre továbbra is használni lehet.

Szakali József tanú vallomása egyáltalában nem fedi a valóságot, mert a TSZ felbomlasztásában egyáltalában nem is vettem részt, és az sem igaz, hogy 1944-ben embereket szedtem volna össze.

Szolnok, 1958. január 10-én.

Nádházi Zoltán sk. ügyész

Kurucz János sk. letartóztatott

Szolnok Megyei Ügyészségtől

1957. Bül. 148. szám.

Vádirat

Kurucz János maglódi lakos ellen

népi demokratikus államrend megdöntése ellen irányuló mozgalomban való tevékeny részvételének büntette miatt indított bűnügyben.

A nyomozás adatai alapján megállapítottam, hogy Kurucz János középparaszt családból származik. Az elemi iskola elvégzése után középiskolát, majd tanító képzőt végzett. A felsőbb iskola elvégzése után 1935-től 1938-ig a karcagi járásbírószágon, majd a városházán, mint kisegítő dolgozott. 1938-tól pedig különböző helyeken, mint pedagógus tanított. 1940-től Rákóczi falván tanított 1957. márciusáig, ahonnan az ellenforradalmi ténykedése miatt fegyelmiileg elbocsátották. A tanítói állása mellett 1941-től 44-ig Rákóczi falván, mint levante oktató is ténykedett. A pedagógusi állásának elbocsátása után Maglódra költözött és Budapesten a IV. ker. Vértes u. 6/8 szám alatti Kompozíció Illóolaj és Vegyészeti Gyárban dolgozott egészen a letartóztatásáig.

1956. október 25-én indult meg az ellenforradalmi megmozdulás Rákóczi falván, melynek kezdeményezője a martfői Tisza Cipőgyárból és a környező falvakból indult ki. Már a délelőtti órákban gépkocsival és motorkerékpárral megjelentek a községben, ahol több közületbe behatoltak, a piros zászlókat és egyéb dekorációkat és iratokat eltűzelték. Ezen ellenforradalmi csoport eltávozása után Kurucz János és B. Kiss Lajos, valamint több személyek a községben élére álltak a további zűrzavarnak és elhatározták, hogy este 6 órai kezdettel a községi Kultúrotthonban községvezetői gyűlést hívnak össze, amely meg is történt. Ezen az estén választották meg az úgynevezett Nemzeti Bizottság tagjait, melybe Kurucz János is bekerült. A felszólalását a 17. pontos követelés felolvasásával kezdte, majd követelte, hogy a beszoigáltatott kukoricát vissza kell adni a beszoigáltatóknak, az államosított házakat pedig a volt tulajdonosainak még akkor is, ha az jelenleg a TSZ kezelésében van. Követelte továbbá az orosz nyelv kötelező tanításának megszüntetését, az orosz könyvek azonnali elégetését. A megválasztása során a község lakói, mivel ismerték a múltbeli magatartását is, többen kifogásolták az úgynevezett Nemzeti Bizottságba való beválasztását és ezen pozíciója megvédése érdekében kérte a tömeget, hogy ne személyeskedjenek, mert ennek nincs semmi értelme, ugyanis többen felvetették, hogy a Horthy rendszer ideje alatt mint levante főoktató a levantéket kiszolgáltatta a németeknek, 1945 után pedig az ellenforradalom kitöréséig több esetben a piros zászlót vitte. Ezért a kétszínűsége miatt volt vele szemben a község részéről bizalmatlanság, amelyre Kurucz János azt mondotta, hogy az igaz, hogy ő vitte a piros zászlót, azt azonban kényszerből tette és nézzék meg az ő neveltjeit, Pest és az ország különböző részén harcolnak a nagy nemzetközi függetlenség kivívása érdekében.

1956. október 31-én az úgynevezett „Forradalmi” Tanács összeült, ahol tárgyaltak a tantestület vezetésével kapcsolatban, továbbá a különböző pártok részére biztosítandó helyiség kérdésről, a lakás kérdésekről, az őszi vetésről.

Tárgyaltak továbbá a rákócizfalvai fm. Szövetkezet vezetésével a szükséges változtatásokról és a tanácson belül egyes személyek eltávolításáról. Ezen alkalommal Kurucz János kéri a lakáskérdések tisztázását, javaslatot tett, hogy ha Balázsics János volt végrehajtó vb. titkár felgyógyul, a munkájára nem tart igényt a „Forradalmi” Tanács, így ennek alapján a községi lakásból pakoljon ki és helyére Dr. Víg Györgyöt kell beköltöztetni. Dr. Víg György helyére pedig a háztulajdonos, B. Kiss János költözzön be. Javasolta továbbá, hogy Török Antal tulajdonát képező mozi helyiségnél lévő lakást át kell adni a tulajdonosnak, és Nyitrai Sándornak el kell hagyni a helyiséget. Szabó Ferencet is vissza kell helyezni a saját lakásába. Ezen javaslati pontok határozattá lettek emelve és a végrehajtással Hernek Antal és Balázs Antal „Forradalmi” tanácstagok lettek megbízva. A határozatot az idő rövidsége miatt nem sikerült végrehajtani. Az 1956. október 25-én megtartott nemzeti bizottság választói tömeggyűlésen volt szó a kukorica kérdéséről is. Ezen alkalomkor Kurucz János kijelentette, hogy „az államvagyonot nem szabad széjjel huzigálni, mert a másik állam fogja azt örökölni”. Az ellenforradalmi időszak alatt Kurucz János több esetben megjelent a Béke Termelőszövetkezetnél és az egyik alkalomkor felelősségre vonta Telek István TSZ elnököt, s azt mondta neki „amennyiben nem úgy intézi a termelőszövetkezet ügyét, ahogy a „Forradalmi” Tanács megkívánja, úgy a magtár kulcsot magához fogja venni”.

Kurucz János részbeni beismerő vallomásán kívül Fábián István, Szabados Józsefné, Telek István, Mari Béláné, Kun András, Szakali József, Balázs Antal és Hernek Antal tanuk vallomásai, továbbá a bűnjelként kezelt 1956. október 25-én és október 31-én készült ellenforradalmi tanácsi jegyzőkönyvek teljes egészében bizonyítják a terhelt bűnösségét.

A fenti tényállás alapján 1957. november 14. napjától az előzetes letartóztatásban lévő:

K u r u c z Jánost / aki 1914. november 21-én Karcagon született, apja József, anyja Kirják Erzsébet, szakképzettsége tanító, legutóbbi foglalkozása gyári munkás, magyar állampolgár, nő, két gyermeke van, vagyona egy családi ház, havi jövedelme 1200 Ft, Maglód Nyaraló, József Attila u. 64. sz. alatti lakos/

v á d o l o m

a BHO. 1. pont /2/. bekezdésébe felvett népi demokratikus államrend megdöntése ellen irányuló mozgalomban való tevékeny részvételének büntetével

mert

1956. október 25-től kezdve tevőlegesen bekapcsolódott Rákóczifalván az ellenforradalmi megmozdulásba, ahol felolvasta a 17. pontos követelést, ezen kívül követelte az államosított házak volt tulajdonosainak visszaadását, követelte az orosz nyelv kötelező oktatásának

eltörlését, az orosz tankönyvek elégetését, és javaslatot tett, hogy a volt VB. titkárt a tanácstól el kell távolítani, a lakásából pedig ki kell pakoltatni.

Az eljárásra a Bp.23. valamint 24. §-a értelmében a Szolnok Megyei Bíróságnak van hatásköre és illetékessége.

Indítványozom, hogy a Szolnok Megyei Bíróság az előkészítő ülésen Kurucz János előzetes letartóztatását az I. fokú érdemleges meghozataláig hosszabbítsa meg.

A tárgyalásra indítványozom megidézni:

- 1./ Kurucz János terhelt Megyei Börtön Szolnok.
- 2./Fábián István tanú Rákóczifalva, Szabadság tér 4.sz.
- 3./ Szabados Józsefné tanú, Rákóczifalva, Arany János u. 4. sz.
- 4./ Telek István tanú, Rákóczifalva, Táncsics u. 4.sz.
- 5./ Mari Béláné Rákóczifalva
- 6./ Kun András tanú, Jászládány, Rendőrörs
- 7./ Szakali József tanú, Rákóczifalva, Vöröshadsereg u. 76.sz.
- 8./ Hernek Antal tanú, Rákóczifalva, Hunyadi u. 28.sz.
- 9./ Balázs Antal tanú, Rákóczifalva, Lenin u. 20. sz.
- 10./Kirendelt védő.

Szolnok, 1958. január 10.

/:Nádházi Zoltán:/

ügyész

Megyei Bíróságnak

A Szolnoki Megyei Bíróság, mint I. fokú bíróság

B.100/1958/7 szám

A Népköztársaság Nevében!

A Szolnoki Megyei Bíróság mint I. fokú büntető bíróság, a Szolnokon 1958. évi február hó 27. napján megtartott nyilvános és folytatólagos tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t t:

Az 1957. évi november hó 14 napjától 1958. évi február hó 12 napjáig előzetes letartóztatásban lévő:

K u r u c z J á n o s, karcagi /:1914.XI.21.:/ születésű, budapesti/:XVII. k. Dózsa út 9. sz.: /lakos, magyar állampolgár, nős Patacsics Erzsébettel, 2 gyermekes, /:4 és 7 évesek:/jelenleg gyári segédmunkás azt megelőzően iskolai tanító, 1945 előtt iskolai tanító volt, vagyona egy ½ lakóház, iskolai végzettsége szaktanítói képesítő, atyja: +Kurucz József, anyja: + Kirják Erzsébet, büntetlen előéletű t e r h e l t ,

bűnös: népi demokratikus államrend elleni izgatás bűntettében

a megyei bíróság ezért:

Kurucz János terheltet 6/:hat:/ hónapi börtönbüntetésre ítéli.

a bíróság a kiszabott börtönbüntetésből 3 /:három:/ hónapot kitöltöttnek vett /az előzetes letartóztatásban eltöltött idővel / míg a másik 3/ :három:/ hónapi börtönbüntetési részt három évi próbaidőre a végrehajtás alól felfüggeszti,

a terhelt köteles az eddig felmerült 140/ : egyszáznegyven :/ forint, valamint az azután netán felmerülő bűnügyi költséget az államnak megtéríteni.

I n d o k o l á s :

A Szolnoki Megyei Bíróság a tárgyalás adatai alapján a következő tényállást állapította meg:

Kurucz János terhelt kisparaszti családból származik. Iskolái elvégzése után terhelt megszerezte a tanítói képesítést. Ezután még nem dolgozott, úgy mint iskolai tanító, hanem különböző munkahelyeken dolgozott és magántanítványokat tanított. 1940. évben került Rákóczi falvára, mint tanító. 1945 után a sport ifjúságot nevelte, majd megszervezte a dolgozók iskoláját. 1957. év március hónapban fegyelmi határozat alapján elbocsájtották a tanítói állásából.

1956. október 25-én indult meg az ellenforradalmi megmozdulás Rákócziútfőn. A tömeg elvonulása után a terhelte a tanács elnöke elhatározás alapján este gyűlést hívtak össze a községi kultúrotthonba. Ez alkalommal választották meg az ellenforradalmi tanács tagjait, mely tagok közé a terhelte is beválasztották. A beválasztás után felolvasta a 16. pontos követelést, melyhez azután a tömeg még kiegészítőket kiabált be. A követelési pontok között szerepelt a hitoktatás bevezetése az iskolákban, valamint az orosz nyelv fakultatívvá tétele. Ettől kezdve terhelte minden ellenforradalmi gyűlésen részt vett, ahol részben helyeselte az ott felvetődő kérdéseket. Terhelte egy felszólalásában követelte a lakáskérdések tisztázását. Az 1956. október 25-én ülésező Nemzeti Bizottság, melynek terhelte is a tagja volt, olyan határozatot hozott a 17 pontos követelések alapján, melyet a terhelte olvasott fel, a felszólalásában terhelte a beadás, illetve a beadott kukorica visszaadását követelte, kérte felszólalásában, hogy az orosz nyelv kötelező tanítását szüntessék meg és az orosz könyveket azonnal égessék el, melyet a falugyűlés egyhangúan megszavazott. Hangoztatta felszólalásában, hogy az ő nevelt fiai harcolna Budapesten az igaz ügyért, valamint mondotta, hogy az épületeket vissza kell adni a tulajdonosaiknak, melyek az akkori időkben a TSZ-ek kezelésében voltak.

A Szolnoki Megyei Ügyészség a BHÖ:1.pont /2/ bekezdésében felvett nép demokratikus államrend megdöntése ellen irányuló mozgalomban való tevékeny részvételének büntette miatt emelt vádat, mely vádat a tárgyalás végén a BHÖ: 2 pont b) alp. felvett nép demokratikus államrend elleni izgatás büntettére módosította és tartotta fenn a tárgyalás végéig.

Terhelte bűnösségét nem ismerte el. Védekezésében arra hivatkozott, hogy ő ugyan felolvasta a 17. pontos követelést az ellenforradalmi nagygyűlésen, azonban ahhoz semmiféle megjegyzéseket nem fűzött. Egész ellenforradalmi tanácstagsága ideje alatt mindig azon volt, hogy a tömeget békességre, nyugalomra intette, mivel az ő szavára hallgattak.

A bíróság terhelte védekezését részben elfogadhatónak találta, mert a kihallgatott nagy számú érdektelen tanúk között voltak olyanok, akik vallomásaikban bizonyították azt, hogy a terhelte valóban a lakosságot, illetve a tömeget nyugalomra és csendre intette. Azonban a tárgyaláson kihallgatott érdektelen tanúk között voltak olyanok, akik vallomásaikban elmondották, hogy a terhelte minden felkérés nélkül ajánlkozott arra, hogy a 17 pontos követelést megszerzi és azt ismerteti is az ellenforradalmi gyűléseken. Elmondották a tanúk vallomásaikban azt is, hogy a terhelte hangoztatta azt, hogy az ő neveltjei harcolnak, illetve fiai harcolnak Budapesten az igaz ügyért. De a terhelte bűnösségét alátámasztják az iratoknál elfekvő azon jegyzőkönyv, amely a falugyűlésről készült s abban benne foglaltatnak a terhelte a gyűlésen elmondott beszédei.

A bíróság terhelt bűnösségét a BHÖ: 2.p.b/ alpontjában felvett népi demokratikus államrend elleni izgatás büntetében állapította meg, azonban vele szemben súlyosító körülményt nem észlelt, enyhítőként vette figyelembe terhelt büntetlen előéletét, két családosi állapotát, valamint azt a magatartását az ellenforradalom ideje alatt, hogy nyugalomra intette a lakosságot. Ezen enyhítő körülmények figyelembevételével alkalmazta a bíróság a Btá. 51.§/ 2/ bekezdésében foglaltakat s úgy látta, hogy terhelt a tá. 55.§. alkalmazására is érdemesnek mutatkozik, ezért vele szemben a kiszabott börtönbüntetésnek hátralévő, le nem töltött részét a végrehajtás alól 3 évi próbaidőre felfüggesztette. Az előzetes letartóztatásban eltöltött időt a börtönbüntetésbe a Btá. 54. §. alapján beszámította, a bűnügyi költségben való marasztalás a Bp.244. §. alapján történt.

S z o l n o k , 1958. évi február 27.

Az aláírásban akadályozott Sziráki Mihályné és Birkás Erzsébet ülnökök helyett is a

/: Szabadosné dr. Ónodi Zsuzsanna:/

ber.vez.bíró, a tanács elnöke

Tisztelt Legfelsőbb Bíróság!

Alulírott, Kurucz Jánost a Szolnoki Megyei Bíróság a B. 100/1958/7. számú ítéletével bűnösnek mondott ki népi demokratikus államrend elleni izgatás büntetében.

Bűnösségem megállapítása miatt

f e l l e b b e z é s t

jelentettem be, aminek

i n d o k o l á s á t

a következőkben terjesztem elő:

Az elsőfokú ítélet terhemre azt állapította meg, hogy

a./ „felkérés nélkül ajánlkoztam arra, hogy a 17 pontos követelést megszerkesztem és ismertetem az ellenforradalmi gyűlésen,”

b./ „hangoztattam azt, hogy a neveltjeim harcolnak Budapesten az igaz ügyért, „

c./ a terhemre felhozottakat bizonyítják a falugyűlésekről felvett jegyzőkönyvek is, amelyek beszédeimet tartalmazzák.

Ezen terhemre megállapított cselekményeket a tárgyaláson felvett bizonyítékok nem igazolták, így:

ad a./Tóth Mária tanú vallotta, hogy nem önként ajánlkoztam az ellenforradalmi követelések összeírására, hanem erre engem az u.n. „Forradalmi Tanács” utasított. Ezt megerősítette Dezső Ilona is. Az kétségtelen, hogy Fábián István tanácselnök ezt nem volt hajlandó vallani. De a büntető perrendtartásba foglalt jogszabály, hogy senki sem köteles megvallani olyasmit, amiből reá nézve kár vagy egyéb sérelem háramlanék. Már pedig, ha ezt Fábián beismerte volna, ebből reá is következmények háramlottak volna.

Én tehát az ellenforradalmi követelések összeállítására felhívást kaptam. Kaptam pedig ezt akkor, amikor azokat a pontokat már az egész országban szélteben-hosszában sokszorosították, rádióba beolvasták, a napilapokban megjelent, gyűléseken felolvasták. Így a pontok összeállítását nem is én végeztem, hanem Tóth Mária és Dezső Ilona kartársnőim, akik – saját vallomásuk szerint – „emlékezetből” összeállították azokat. Ez is azt bizonyítja,

hogy ezek azok a pontok voltak, amiket akkoriban már mindenhol terjesztettek, ha kartársnőim fejből is össze tudták állítani.

Azt maga Fábián István tanácselnök is beismerte, hogy én odaadtam neki a pontokat, amire ő azt mondotta, hogy olvassam fel én azokat. Ebből pedig világosan megállapítható az, hogy a pontok ismertetése nem az én kezdeményezésemre történt és azokat én Fábián István, akkori és jelenlegi községi tanácselnök egyenes felhívására olvastam fel, mivel a „forradalmi gyűlések” műsora mindenütt abban állott, hogy valakik a pontokat felolvasták és azokat a gyűlés megtoldotta, vagy helybenhagyta.

Ez történt jelen esetben is. A kihallgatott tanúk – elsősorban maga Fábián István – vallotta az, hogy a tömeg e pontokat kibővítette. Vallották azonban a tanúk azt is, hogy én a túlzókat csendesítettem és a túlzó követeléseket igyekeztem mérsékelni. Pl. Balázs Antal vallotta, hogy én nem követeltem az orosz nyelv tanításának megszüntetését. Hernek Antal vallotta, hogy én javasoltam, hogy ne csak egyoldalú legyen a Forr. Tanács, azaz a KIOSZ-ból, MNDSZ-ből, TSZ-ekből is kell abba tagokat behozni.

Szinte valamennyi tanú azt vallotta, hogy én csendesítettem a szélsőséges elemeket, leintettem a túlzó követeléseket, sőt amikor le akartam mondani a „Forradalmi Bizottság”-i tagságomról, maga Fábián István vallotta, hogy ő mondta nekem, hogy ne mondjak le, mert „akkor ő is lemond és szélsőséges elemek kezébe kerül a vezetés.”

ad b./ Én mindvégig tagadtam azt, hogy olyasmit kijelentettem volna, hogy az én neveltjeim harcolna Budapesten az igaz ügyért. Én csak amikor a veszekedés elfajult és a csendesítésemre sem akartak hallgatni, akkor használtam kellő hatás végett azt a kijelentést, hogy mire való ez a veszekedés, látjátok, hogy Pesten is mi van, hogy ott is a mi fiaink, neveltjeink vére folyik. Ezt is csak azért mondtam, mert fájt nekem, hogy magyar emberek, a dolgozók fiai egymást ölték. Gondoltam, hogy ezzel talán megfelelően hatok az emberekre. És most csodálkozom, hogy egyesek szavaim értelmét is kifordították.

ad c./ A bíróság a terhemre megállapította a falugyűlésekről készült jegyzőkönyvekben foglalt kijelentéseimet is. A bírói ítélet azonban nem állapítja meg, hogy melyek ezek a kijelentések. Így tehát a tényállás teljesen hiányos. A magam részéről állítom is, hogy ezekben a jegyzőkönyvekben nem hűen vannak felvéve, amik a gyűléseken elhangzottak és én a gyűléseken nem tettem a népi demokrácia ellenes izgatató tartalmú kijelentéseket.

Egyébként pedig a bizonyítási eljárás egész anyagából csakis az állapítható meg, hogy:

engem a Forradalmi Tanácsba előzetes hozzájárulásom nélkül választottak meg,

a forradalmi pontok összeállítására felhívtak és én a felhívást ugyancsak továbbítottam és a pontokat mások állították össze,

a pontok ismertetésére engem Fábián István utasított,

a forradalmi gyűlésen a pontokon túlmenően én semmiféle indítványt nem tettem.

a gyűlésen én a szélsőséges elemeket csendesítettem, majd a forradalmi bizottsági tagságomról le akartam mondani és ezt csak Fábián István és kollégáim kérésére nem tettem meg,

semmilyen nép demokratikus államrend ellenes kijelentést nem tettem,

miért is kérem – bűncselekmény hiányában – felmentésemet.

Tisztelettel:

Kurucz János

Bf.V. 2084/1958-12. szám

A NÉPKÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN

A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága

Budapest, az 1958. évi szeptember hó 17. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

v é g z é s t :

A népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalomban való tevékeny részvétel büntette miatt K u r u c z J á n o s ellen indított bűnügyben a Szolnoki Megyei Bíróság B.100/1958-7 számú ítéletét hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott és védője jelentett be fellebbezést a bűnösség megállapítása miatt, felmentés végett.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege a következő:

A vádlottat 1956. október hó 25-én megválasztották a rákóczi falvai ellenforradalmi bizottság tagjává. A választás után a vádlott felolvasott egy 16 pontos követelést, amelyek között a hitoktatás bevezetése és az orosz nyelv tanításának fakultatívvá tétele is szerepelt. Ezután a vádlott rendszeresen részt vett az ellenforradalmi bizottság ülésein, ahol egy alkalommal a lakáskérdések tisztázását, majd a beadás eltörlését, illetve a kukorica visszaadását, az orosz nyelv kötelező tanításának megszüntetését és az orosz könyvek azonnali elégetését követelte. Kijelentette, hogy Budapesten az ő nevelt fiai harcolnak az igaz ügyért és ismételten szóba hozta a TSZ-ek kezelésében lévő lakásoknak a volt tulajdonosaik részére történő visszaadását.

E tényállás alapján az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségét a BHO.2.pont b/ alpontjában felvett izgatás büntetében állapította meg és őt 6 hónapi felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte.

A Legfelsőbb Bíróság megállapítása szerint az első fokú bíróság ítélete felülbírálásra nem alkalmas, megalapozatlan. Az ügy nincs kellő képen felderítve és az első bíróság indokolási kötelezettségének sem tett eleget.

Bf.V.2084/1958.

Az eljárás során a vádlott mindvégig tagadta, hogy akár csak egy alkalommal is izgató hangú kijelentéseket tett volna. Védekezése szerint az október 25-én tartott választói gyűlés után Fábián István a Községi Tanács elnöke kérte fel őt arra, hogy a követelési pontokat olvassa fel, ezek között a pontok között azonban a népi demokratikus államrend ellen gyűlöletre izgató kitétel – állítása szerint – nem volt. A vádlott azt is előadta, hogy amikor a pontok felolvasása után a tömeg hangulata szenvedélyesebbé vált, csitította a jelenlévőket, majd amikor egyesek kifogásolták ama magatartását, hogy a Forradalmi Tanácsba demokratikus meggyőződésű személyeket akart beválasztani, lemondását jelentette be, de a tantestület tagjai és maga Fábián István VB. elnök ragaszkodtak a személyéhez, és nem voltak hajlandók elfogadni a lemondását.

Az elsőfokú bíróság a vádlott védekezését csak részben fogadta el. Indokolása szerint a nagyszámú tanuk között voltak olyanok, akik bizonyították azt, hogy a vádlott valóban nyugalomra és csendre intette a tömeget és a lakosságot, azonban a tárgyaláson kihallgatott érdektelen tanúk között voltak olyanok, akik a vádlott által elkövetett bűncselekményeket igazolták. Ezen kívül az elsőbíróság indokolása szerint a vádlott bűnösségét a falugyűlésről készült jegyzőkönyv és alátámasztja, amely a vádlott beszédeit tartalmazza.

A Bp.184.§/3/ bekezdése szerint az ítélet indokolásában elő kell adni a bíróság által megállapított tényeket és ki kell fejteni, hogy azokat a bíróság miért fogadta el valónak, elő kell továbbá adni azokat az okokat, amelyek a bíróságot az ítéleti rendelkezésekre indították. Eme jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatosan a Legfelsőbb Bíróság már több határozatában rámutatott arra, hogy amennyiben a bizonyítás anyaga ellentétes adatokat tartalmaz, a bíróságnak részletesen ki kell fejtenie, hogy egyes bizonyítékokat miért fogadott el, míg másokat miért hagyott figyelmen kívül. E vonatkozásban nem elegendő a tanuk nevére hivatkozni, hanem a bíróság az ellentmondó adatokat mérlegelni és a mérlegelésről az indokolásban számot adni köteles.

Az adott esetben az első bíróság megállapítása szerint is jelen ügyben egymásnak ellentmondó tanúvallomások merültek fel. Az elsőfokú bíróság azonban ennek ellenére elmulasztotta a tényeket a tanuk szembesítése útján tisztázni. Ezen kívül nemcsak hogy nem mérlegelte az ellentétes bizonyítékokat, hanem még ama tanúk neveit sem említette meg az ítélet indokolásában, akiknek a vallomására a tényállást alapozta. Az az általánosságban mozgó megállapítás, hogy voltak olyan tanúk, akik a vádlott által elkövetett

bűncselekményeket igazolták, semmiképpen sem tekinthető megfelelő indokolásnak, már pedig ilyen körülmények között a tényállást törvényszerűen megállapítottak tekinteni nem lehet.

Bf.V. 2084/1958.

Ezt meghaladóan azonban az elsőfokú bíróság nem is derítette fel az ügyet kellőképpen. Az ítélet indokolása szerint a vádlott az október hó 25-én tartott gyűlésen felolvasott egy 17 vagy 16 pontos követelést. Az elsőfokú bíróság azonban meg sem kísérelte felderíteni, hogy mi volt e követelési pontok tartalma, csupán egyes kitételeit ragadta ki. Az elsőfokú bíróság azt is megállapította, hogy a vádlott, mint az Ellenforradalmi Bizottság egyik tagja az egyes ellenforradalmi gyűléseken helyeselte az ott felvetődő kérdéseket. Nincs azonban megállapítva, hogy a vádlott milyen intézkedési tervekhez mikor adta beleegyezését, habár ez a vádlott magatartásának megítélése szempontjából jelentőséggel bír. Az elsőfokú bíróságnak rendelkezésére állottak az 1956. október 25-i falugyűlés és az 1956. október 31-i ellenforradalmi bizottsági ülés jegyzőkönyvei. Azokat a tanács vezetője ismertette is, azonban nem tárta a vádlott elé, s így a vádlott azok tartalmi valódisága felől nyilatkozni nem tudott. Ezen kívül az ítéleti indokolás /3/ bekezdésének 8. mondata ebben a megfogalmazásban értelmetlen, értelemzavaró.

Mindezekre a körülményekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Bp.203.§-ának b/ és c/ pontjában foglalt okokból a Bp. 201.§ b/ pontja alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

Az új eljárás során újból részletesen ki kell hallgatni a tanúkat az egyes vádpontokra vonatkozólag, tisztázni kell a vádlott felszólalásainak tartalmát, különösen azt, hogy mit tartalmazott a 16 vagy 17 pontos követelés, és a vádlott milyen határozatok meghozatalával értett egyet. A vádlott elé kell tárni a Forradalmi Bizottság üléséről és a falugyűlésről felvett jegyzőkönyvet és ellentétes előadás esetén a tanúknak egymással és a vádlottal történő szembesítés útján kell tisztázni a vitatott ténykörülményeket. Az ítélet indokolásában pedig részletesen számot kell adni arról, hogy az elsőfokú bíróság egyes bizonyítékokat miért fogadott el hitelt érdemlőnek, míg másokat milyen okból mellőzött a tényállás megállapításánál.

Csakis a megfelelő alaposággal lefolytatott eljárás után lehet majd határozatot hozni a vádlott bűnösségét illetően. Az eljárást egyébként a tárgyalási szaktól kezdve kell megismételni.

Irányításul rámutat még a Legfelsőbb Bíróság a következőkre:

Az elsőfokú bíróság ítéletének a vádlott 6 hónapi börtön büntetése felfüggesztésére vonatkozó rendelkezése nem törvényszerű. A kiszabott börtönbüntetés részbeni

felfüggesztése u. i. a Btá. 55. §-a értelmében nem lehetséges. Az adott esetben az elsőfokú bíróságnak akként kellett volna rendelkeznie, hogy a kiszabásra került felfüggesztett börtönbüntetés végrehajtása esetén a vádlott által előzetes letartóztatásban eltöltött 3 hónapot a büntetésbe be kell számítani.

Bf.V.2084/1958. B u d a p e s t , 1958. szeptember hó 17. napján.

Dr. Schirilla Iván s.k. tanácsvezető, dr. Nagy László s.k. előadó bíró, dr. Matuz Károly s.k. bíró.

A Szolnoki Megyei Bíróság

B.987/1958/5 szám.

A N é p k ö z t á r s a s á g n e v é b e n !

A Szolnoki Megyei Bíróság Szolnokon 1958. évi december hó 6. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

v é g z é s t :

Az 1957. évi november hó 14 napjától 1958. évi február hó 12 napjáig előzetes letartóztatásban volt, de jelenleg szabadlábon lévő

K u r u c z J á n o s vádlott, aki 1914. november 21-én született Karcagon, magyar állampolgár, maglódi/József Attila u. 64. sz./lakos, nős Patacsics Erzsébettel, 2 eltartásra szoruló gyermeke van, a vádbeli időben tanító volt, jelenleg ipari segédmunkás havi 1200 Ft. keresettel, 1945 előtt is tanító volt, apja: néh. Kurucz József, anyja: néh. Kirják Erzsébet, vagyona fél házrész, büntetve nem volt, -

ellene demokratikus államrend elleni gyűlöletre izgatás büntette miatt indított büntető eljárás a megyei bíróság büntethetőséget megszüntető körülmény fennforgása okából

m e g s z ú n t e t i . –

Vádlott köteles az eddig felmerült 230 Ft. bűnügyi költséget az állam részére megtéríteni. –

I n d o k o l á s :

A megyei bíróság a vádlott, valamint a tárgyaláson kihallgatott Fábián István, Szabados Józsefné, Telek István, Mari Béláné, Kun András, Szakali József, Hernek Antal, Balázs Antal, Tóth Mária, Dezső Ilona, özv. Vadas Béláné tanuk vallomása, az ismertetett fotókópiák a fegyelmi jegyzőkönyv alapján a következő tényeket állapította meg:

a vádlott már a felszabadulás előtt is tanító volt s az ellenforradalom idejében ebben a beosztásban működött Rákóczi falván.

A faluban az ellenforradalmi megmozdulás 1956. október 25-én kezdődött, amikor is megválasztották az u.n. Forradalmi Tanácsot, amelynek tagjaként vádlottat is megválasztották. Ezek után a vádlott kérésére tanító társai emlékezetből összeállították azokat az u.n. követelési pontokat, amelyeket Szolnokon az akkori időben tartott gyűléseken olvastak fel. Ezeket a követelési pontokat a tárgyaláson teljes mértékben tisztázni nem sikerült, azonban annyi megállapítható volt, hogy a követelések egyeztek azokkal az u.n. követelési pontokkal, amelyeket az ellenforradalom során, szinte egyezően, a falvakban s városokban felolvastak. Ezek a követelési pontok nagyobb részükben ellenforradalmi jellegűek s a nép demokratikus állam ellen irányultak. Ezen a gyűlésen a vádlott az orosz nyelvű tankönyvek elégetését is javasolta, valamint kijelentette – amikor a vádlott személye ellen a gyűlés során kifogások hangzottak el – hogy ellen nem lehet kifogás, mert az ő neveltjei harcolnak Pesten és az országban. Vádlott a későbbi idő során – de még az ellenforradalom ideje alatt, tehát 1956. november 4. előtt – le akart mondani a Forradalmi Tanácsban viselt tagságáról, azonban a Forradalmi Tanács tagjai, köztük az ellenforradalom előtt tanácselnöki beosztást viselt s a Forradalmi Tanács elnökének is megválasztott Fábián tanácselnök kérésére állott el ettől a szándékától. Vádlott békességre, rendre, s nyugalomra intette az embereket a későbbiek során, s az egyik pártfunkcionáriust is biztosította arról, nem lesz bántódása. –

A szolnoki megyei ügyészség eredetileg a vádlott ellen a demokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalomban való tevékeny részvétel miatt emelt vádat, majd a tárgyalás során a bizonyítási anyagra tekintettel ezt a vádat izgatás bűntetté módosította, s e-szerint tartotta fenn. –

Vádlott tagadta a terhére rótt cselekmények elkövetését s bűnösségét s vallomásában előadta, hogy az orosz nyelvű könyvek elégetését nem javasolta, nem tett olyan kijelentést, amely szerint Pesten az ő neveltjei harcolna. Előadta, hogy a 17 pontos un. forradalmi követeléseket valóban összeállította a tanító társaival s azt valóban felolvasta a forradalmi gyűlésen, azonban mindezeket a Forradalmi Tanács elnökének – Fábián Istvánnak – kérésére

tette meg. - Mindezekén túlmenően tagadta a vádirati tényállásban foglalt további cselekmények s kijelentések megtételét. –

A megyei bíróság a vádlott védekezését csak részben fogadta el. – A vádlott tagadásával szemben a megyei bíróság az ügyben érdektelennek tekintendő Fábián István, Balázs Antal és Telek István tanúk vallomása alapján megállapította a tényállásban rögzített kijelentések megtételét, mert ezen tanúk vallomását részben alátámasztja a gyűlésről abban az időben készült jegyzőkönyvről készített fotókópia: s ez a jegyzőkönyv – annak ellenére, hogy aláírásokat nem tartalmazott s hitelesítve nem lett – e vonatkozásban – mivel azt a tanúvallomások e részében megerősítették – elfogadható volt. –

A tényállásban fentiek mérlegelése után rögzített kijelentések s magatartás - figyelembe véve az akkori ellenforradalmi hangulatot is – alkalmasak voltak arra, hogy a demokratikus állam elleni gyűlöletet felkeltsék s így a terhelti magatartás megvalósítani látszik a BHÖ. 2. pontban felvett állam elleni izgatás bűncselekményét. –

Ezen megállapításon túlmenően azonban meg kellett állapítani még a következő tényeket: a vádlott kisparaszti családból származott, képesítésének megszerzése után azonnal munkába állott, majd hosszú ideig végzett nevelői munkát is a felszabadulás után. Ez a tény azt mutatja, hogy a vádlott az ellenforradalom előtt a demokratikus állam érdekében dolgozott. Állásából való elbocsátása után azonnal elment más helyre dolgozni s ipari segédmunkásként kapcsolódott be a termelő munkába. Az ellenforradalom ideje alatt megállapíthatók voltak az alábbi, kétségtelenül pozitív tények: a vádlottnak a Forradalmi Tanácsba történt megválasztása alkalmával, többen ellenezték ezt a megválasztást, ami arra mutat, hogy a vádlottat az ellenforradalom céljainak szempontjából nem tartották alkalmas egyénnek erre a tisztségre.

Nem vitásan még az ellenforradalom leverése előtt a vádlott a forradalmi tanácsi tagságáról le akart mondani, azonban ettől a szándékától csupán a forradalmi tanács elnökének a kérésére állott el, annak a Forradalmi Tanács elnökének a kérésére, aki az ellenforradalom előtt is a község törvényesen megválasztott tanácselnöke volt s aki arra kérte a vádlottat, hogy azért ne mondjon le, mert akkor ő is lemond s akkor szélsőséges elemek kezébe kerül a község vezetése. Ez a tény arra mutat, hogy a vádlott valóban mérséklő magatartást tanúsított. Egyébként ezt a tényt Fábián vallomásán kívül más is /Balázs tanú/ megerősítette. Adat volt arra is /Hernek tanú vallomása/, hogy a vádlott a TSZ raktárainak őrzését javasolta, a közvagyon megóvása szempontjából és érdekében. – A vádlott ígérte Bártfai Bélának, aki abban az időben párttitkár volt, hogy az ne féljen semmitől, nem lesz semmi bántódása s

kérte arra is nevezettet, hogy próbáljon rendet teremteni a nagy felfordulásba került TSZ tagok között. –

Mindezek a tények arra mutatnak, hogy a vádlott – a tényállásban rögzített kijelentései s magatartása ellenére is – nem volt ellenforradalmi beállítottságú s szellemű egyén, akinek a célja végső sorban nem a demokratikus államrend megdöntésére irányult s nem volt más a tényállásban rögzített magatartása – mint az ellenforradalmi eszmei áramlat hatására megingott s az akkori hangzatos követeléseknek helyt adó, a valódi végső célt s eredményt nem tisztán látó egyén cselekvősége.

Vádlott tehát a nép állam ellenségének nem tekinthető, az ellenforradalom ideje után az újjáépítő munkába azonnal bekapcsolódott fizikai munkásként. Mindezeket, valamint az azóta eltelt időt is figyelembe véve, a vádlott személye nem jelentkezik olyan mértékben veszélyesnek a társadalomra, hogy vele szemben a tényállásban megállapított magatartásáért büntetés kiszabása volna szükséges, ezért a megyei bíróság a vádlott esetében a Btá.56.§-át alkalmazta s a büntető eljárást a Bp. 175./3.bek.d./pontja alapján megszüntette. –

A megszüntetés ellenére - figyelemmel a Bp. 245.§-ában felvett rendelkezésre – a megyei bíróság kötelezte a vádlottat a felmerült bűnügyi költségek megfizetésére. –

A tényállásban megállapítottakon kívül a vádirat még több más tevékenységet s kijelentést írt a vádlott terhére. Ezekre azonban a tárgyalás során kellő megnyugtató bizonyíték fel nem merült. A tanúk /Fábián, Hernek, Balázs, stb./ elmondták, hogy azokat a követeléseket, amelyeket a vádirat a vádlottnak tulajdonított, a forradalmi gyűlésen a tömegből kiabálták be. A Forradalmi Tanács üléséről készült jegyzőkönyv hitelesítve s aláírva nem lett s így ez csak abban a vonatkozásban volt elfogadható, ha azt tanúk vallomása is alátámasztaná, különben is ezek a jegyzőkönyvek a vádlottra vonatkozóan – a tényállásban megállapítottakon kívül – csak annyit tartalmaznak, hogy a vádlott javasolta a lakáskérdés megoldását, s ennek során a vádlott semmiféle feladatot nem kapott.

Mindezekre figyelemmel a tényállásban már megállapított cselekvőségen felüli vádirati tényállásokkal kapcsolatosan a megyei bíróság a tényállás megállapítását mellőzte.

S z o l n o k , 1958. évi december hó 6. napján. –

/Széll Béla/sk.

/dr. Pál László/sk.

/Holló Mihály/ sk.

népi ülnök,

megyei kir. t. vezető

nép ülnök

a tanács tagja

a tanács elnöke

a tanács tagja

Végzés.

Ezen határozat a kihirdetés napján jogerőre emelkedett
s a bűnügyi költségekre vonatkozó részében
végrehajtható is.

Kmft. /dr. Pál László/ sk. megyei b.t. vezető

Szabados Józsefné egyedülálló, részben terhelő vallomása figyelemmel a tanítás miatt
keletkezett nézeteltérésére s az őt cáfoló özv. Vadas Béláné tanú vallomására, elfogadható
nem volt. -

A kiadmány hitelül:

kiadó

Szolnokmegyei börtön. Törzslapszám: 426-A-990
Személyi igazolvány száma:

Szabadlábrahelyezési igazolvány

Szolnokmegyei részére, akit a mai napon a börtönből szabadon-
bocsátottam, mert a Szolnokmegyei ügyészség — bíróság a Szegedi
büntette miatt 1957 év nov. hó 18 napján B. 148 szám
alatt elrendelt előzetes letartóztatását megszüntette.

Személyi adatai: Szolnok-n született 1914 év nov. hó 21 napján
foglalkozása gyári munkás, lakik Szolnokban
Szabaduláskor átvett 125 forintot és -t.

Szolnok, 1958 év febr. hó 16 napján.
P. H. Törzslapszám
börtönparancsnok

Bv. 5. Szabadlábrahelyezési igazolvány. — 18265/5 Vörös Csillag Nyomda, Budapest (M) 1933

Amik az iratokból láthatók, összefoglalva, két év meghurcoltatásának története tömörítve, mi is történt... (Apám meghurcolásáról, fia Béla gondolata).

Járási Tanács VB. Művelődési Csoportja, Szolnok

határozatában az azonnali hatályú elbocsátás indoka volt:

Az 1956. októberi ellenforradalmi cselekmények időszakában népi demokrácia ellenes kijelentéseket tett, ill. a munkáshatalom megdöntésén munkálkodott.

A Szolnok Megyei Ügyészség

vádiratában a következő indok szerepelt:

„V á d í r a t , Kurucz János maglódi lakós ellen

a népi demokratikus államrend megdöntése ellen irányuló mozgalomban való tevékeny részvételének büntette miatt indított bűnügyben.”

A Szolnok Megyei Bíróság, mint I. fokú Bíróság

A kezdeti **a népi demokratikus államrend megdöntése ellen irányuló mozgalomban való tevékeny részvételének büntette** miatt indított bűnügyi eljárást **átminősítette az**

államrend elleni izgatás büntettére.

Ez az átminősítés „szerencsésen” jelentette azt, hogy nem került sor Apám statáriális elbírálására, azaz a kivégzésére.

Végül is a legfőbb Bíróság büntetlennek ítélték Apánkat, persze ezután jött, hogy pedagógusi pályára nem kerülhetett hosszú ideig, segédmunkás volt, mert az ifjúság nevelésére alkalmatlanná minősítették.

Persze ez már egy másik történet...

A leventékkel kapcsolatos viselkedését tükrözi ez a két vallomás is, amelyekből kitűnik, hogy Kurucz János mindig az emberek megsegítésén, nehéz helyzetekben is, azok megmentésén fáradozott akár 1945-ben, akár 1956-ban is.

Nyilatkozat

Alulírott kiegészíttem azt az Igazoló Bizottság előtt tett nyilatkozatomat, melyet Kurucz János tanító igazolása közben tettem.

Ugyanis 1944. október 17-én egy német páncélos ék betört Rákóczifalvára és ezáltal a front ideiglenesen eltolódott, nevezett tanító volt egyedül a közalkalmazottak elmenekülése folytán olyan tényező, aki a falu megnyugtatóra szolgált. Az előbb említett front eltolódása és a vele járó lövöldözések páni félelmet keltettek a lakosságban. A nevezett tanító a nép megnyugtatóra és a hátrahagyott hullák eltakarítására az itt működő csendőrszakasz parancsnoka utasítására eltakarító osztagokat kellett, hogy szervezzen. A szervezés közben a katonaviselt embereknek az előbb említett csendőrpáncsnok utasítására fegyvert kellett fogniuk. Eközben alulírott Kurucz tanítótól azt a felszólítást kaptam, fogjak fegyvert a hullák elásásával megbízott osztag fedezésére. Én alulírott ezt megtagadtam azzal az indoklással, hogy civilben nem fogok fegyvert, mert úgy a német, mint akár a Vörös Hadsereg bármelyik tagja partizánnak minősít és a következményeket nekem kell, hogy viseljem. Mondottam azt is, adjanak katonaruhát és kényszerítsenek rá, akkor fogok fegyvert, de a haditörvények értelmében akkor, ha elfognak is, mint hadifoglyot kezelnek. Erre Kurucz tanító azt felelte, azonnal menjek ki, amit megtehetett volna máskülönben is, mert hiszen itt volt egy szakasz csendőr és akármelyiknek szólt volna, kényszeríthetett volna rá. Tehát nevezett tanító bebizonyította azt, hogy itt is csak látszatot keltően teljesítette a felsőbb parancsot, mert hiszen módjában lett volna másképp is intézkedni és ezáltal bemutatta azt, hogy igenis a nép érdekéért maradt itt és a népet védte is.

Fentieket ismételve kérem az igazolás alkalmával elhangzott nyilatkozatomat ilyen értelemben tudomásul venni.

Rákóczifalva, 1945. július 12.

rákóczifalvai lakos

aláírás kézzel, de nem olvasható

Nyilatkozat

Alulírottak kijelentjük és egyben igazoljuk Kurucz János rákóczipfalvai nevelő az 1945. októberi szovjet csapatok által történt felszabadításkor egyedül maradt a községben. Mint volt levente oktató nem teljesítette a felsőbb parancsnokság utasítását, hogy községünkben a leventéket elvigye. Itt maradtunk mi is. A falu nyugalma érdekében igyekezett mindenben megőrizni. Ezek az akkor lezajlott igazolási eljárások folyamán mind tisztázódtak. Minden olyan vád, hogy ő a leventéket elzavarta, vagy elhurcoltatta volna, nem igaz.

Leventék, (akik írásban, aláírásukkal igazolták mindezt.)

Zokar Antal, Rőke Sándor, Csomán Mihály, Antal János, Kovács Ferenc szds. ifj. Csomán István

1./ Alulírott kijelentem, hogy az 1945-ös szovjet csapatok falunkba történt bevonulása után, amikor a német csapatok visszajöttek, a házamban összegyűjtött román katonákat Kurucz János tanító nem bántalmazta, hanem civil ruhával láttuk el őket és ételmeztük, mígnem egy Elzner nevű, akkor községünkben lakó német, el nem árulta őket.

Kijelentem, hogy Kurucz János az annak idején a háznál meghúzódott románokat nem bántalmazta. Holyba András (kézírással nyilatkozva).

3.2 A felszabadulástól kezdve a Madisz, majd az Eposz ifjúság nevelésében kivette részét és velünk volt, és dolgozott sokat az ifjúság szocialista nevelése érdekében.

Csomán Mihály – a fentiek megfelelnek a valóságnak

ifj. Csomán István (kézírással)

volt Madisz illetve Eposz vezetők

Rákóczipfalva, 1957. febr. 18.

Kovács Ferenc szds.

A Staféta rovat ez alkalommal megtörtént események és mások véleményének segítségével szeretné megrajzolni Maglód egyik régi, karizmatikus pedagógusának, Kurucz János tanár úrnak portréját.

Megköszönöm fiának Kurucz Bélának és feleségének Klárinak, hogy az ebbéli anyag összeállításában nagy segítségemre voltak!

Tanár úr kérem, mindent köszönünk!

A mindennapokat élve, eszünkbe sem jut azzal foglalkozni, hogy közben történelmet csinálunk.

1956. október 24.-én Rákóczi falván, az általános iskolában tanító Kurucz János tanár úr sem mérlegelte tettét, mikor a helyi tanácselnök kérésére kiment a forradalmi hangulatban lévő, elkeseredett tömeget lecsendesíteni, s közben felolvasta a forradalmárok követeléseit. Ezt a cselekedetét a történelem már akkor novemberben hazaárulásnak minősítette, ám 35 év múlva, 1991.-ben példamutató magatartásként értelmezte. Göncz Árpád a Magyar Köztársaság elnöke a magyar nemzet köszönetét kifejezve, a Hazáért és szabadságért emlékérmet adományozta a pedagógusnak, .

Kurucz János a két időpont közötti évtizedek jó részét a politika nyomására méltatlanul, igazságtalanul mellőzve élte, karrierje kettétört. Rákóczi falváról szinte elűzték a családot, odahagyták felépített, csinos otthonukat és sokkal rosszabb körülmények közé, Maglódra költöztek.

Egyik éjszak két rendőr ment Kurucz Jánosért, és Szolnokra szállították, ahol hamis vádak alapján eljárást indítottak ellene az 1956-os „magatartása” miatt. Először hat hónapi börtönbüntetésre ítélték, de ebből csak 3 hónapot kellett letöltenie, a maradék hármát próbaidőre felfüggesztették. Szabadulása után nehéz fizikai munkát végzett, majd 1962.-ben került vissza a pedagógusi pályára. Tápiószőlőben kezdett tanítani, 1965.-ben pedig igazgató helyettes lett Maglódon a Nyaralói iskolában. Nagyon hamar megszerették itt is a tanítványai, megbecsült tagja lett a tantestületnek.

A tanár úr idén lenne 100 esztendő és ebből az alkalomból Rákóczi falva is rehabilitálta az egykori kiválóságát. A régi tanítványok jártak közre ügyében, ők adták vissza Kurucz tanár úr becsületét.

2014.június 29.-én Rákóczi falva város képviselőtestülete a településen 1940.-től az írástudatlanság felszámolásában kifejtett munkájáért, és a nyolc osztályos általános iskola megszervezéséért, valamint a település kulturális – oktatási életében elért, és a tehetséges gyermekek felemelkedéséhez nyújtott cselekedeteiért Posztumusz Díszpolgári címet adományozta Kurucz Jánosnak, melyet fiai, János és Béla vettek át.

Részlet az ünnepi köszöntőből:

Kurucz János szülei szegény parasztemberek voltak. Az egyháztól bérelt földön gazdálkodtak, tizenkét gyermekük közül a nyolc életben maradtakat tanították. Volt közülük tanítónő,

postavezető főellenőr, táblabíró. János, a legkisebb gyermek 1914-ben született Karcagon. Érettségi után az Egri Érseki Római Katolikus Tanítóképzőben szerzett tanítói oklevelet, 1935-ben.

Rákóczi falvára népiskolai tanító kinevezéssel került, 1940-ben. Élete ajándékának tekintette, hogy taníthat, nevelhet, hogy elindíthatja egy boldogabb jövő felé tartó úton a tanítványait. Nemcsak iskolában tanított. Az írástudatlanság felszámolására tanfolyamokat szervezett, diákjaival színi előadásokat hozott létre. Miniszteri engedéllyel megszervezte Rákóczi falva első nyolc osztályos iskoláját.

Segítette a szegény, ám tehetséges diákok továbbtanulását, nagyon büszke volt egyetemi tanár, orvos, jogász diákjaira.”

Hogy mennyire megérett már az idő erre a kitüntetésre, álljon itt néhány ezzel kapcsolatos olyan e-mail, melyet az esemény kapcsán a családnak küldtek:

„Ha későn is, de a jóság és a tisztesség elnyerte méltó jutalmát, bár ez őt illette volna meg. Büszkék lehettek édesapátokra!” **(Bíróné Fejős Katinka)**

„Nagyon megindító volt olvasni a beszédet és látni a díszpolgári oklevelet, amelyet János bácsi kapott, de már csak a halála után.

Nagyon érdekesnek lehet mondani, hogy ennyi év után valakinek eszébe juthatott egykori igazgató tanítója. Szerintem is nagyon megérdemelte ezt a kitüntetést, mert valóban egy igazi pedagógus volt, valahányszor én is beszélgettem vele, ezt tapasztaltam.

Ti, a fiai igazán büszkék lehettek Rá, és biztosan nagyon jó érzés, hogy ilyen Édesapátok volt! Örülhettek annak, hogy ilyen családban nőttetek fel!” **(Csőke Gyula és Marcsi)**

„Szívvel gratulálok és örülök, hogy édesapádat, egy igaz magyar embert végre elismerték!” **(Tihanyi István)** „Végre édesapád megkapta azt az elismerést, amelyet még életében kellett volna megkapnia.

Remélem, hogy neked ez büszkeséget, megnyugvást és elégtételt is jelent. Nagyon szép az oklevél, s édesapád díszpolgárrá választása talán a sok-sok éven át tartó lelki győtrődésedet lelki békességgé alakítja.” **(Gerlai Rozika)**

Részlet a díjátadáson Kurucz Béla, a tanár úr fiatalabb gyermeke által elmondott köszönő szavakból:

„...Apám élete példázza, hogy nagy társadalmi változások ellenére a tisztességét mindvégig megőrző ember példát mutat másoknak is és emlékeznek rá hálás szívvel. Öröme volt, hogy az igaz emberi utat sokaknak, főként tanítványainak megmutatta és életével is példázta azt. Köszönöm, hogy Apámat beválasztották Rákóczipalotya azon jeles személyei közé, akikre érdemes emlékeznie az utókornak

Nagy meglepetés és öröm volt, hogy mennyi sok hálás szívű tanítványával találkoztunk a fotókiállításon és az átadási ünnepség után is. A volt diákjai megható visszaemlékezései visszaigazolták, hogy milyen nagyszerű pedagógus és ember volt Ő. Diákjaiban sohasem csalódott, most sem, hiszen remek emberekké váltak.”

Maglódon a középkorú és az idősebb generációból mindenki ismeri és jó szívvel emlékezik Kurucz János tanár bácsira, aki a nyaralói iskolában matematikára oktatta a nebulókat.

Egy régi tanítványa, az építészmérnök Éva ezt írta:

„Kurucz János kedvenc tanárom volt. Jól tanított, pezsgett az agya az óráján mindenkinek. Akik tudtuk az anyagot, nem tunculhattunk mi sem, mert személyre szabottan kérdezett. Járkált a padok között és össze- vissza feleltetett. Csavarosan kérdezte, akitől elvárta a tudást. Minimális gondolkodási idő után a csavaros kérdésre is elvárta, hogy rávágjam a helyes választ.”

Emlékező összeállításunk végén arról faggatom Kurucz Bélát, hogy gyerekként mennyire érezték a régmúlt hatását a családi életben, milyen következményei voltak? - Szüleim a külvilág problémáit a családi életükbe nem engedték be. Édesapám felül tudott emelkedni a vele történeteken, nem volt megkeseredett ember. Inkább Anyukám volt az, aki úgy gondolta, hogy „Megbocsátani tudok, de felejteni nem!” Így a szüleink remek gyermekként teremtettek számunkra. Nagyszerű védőháló a család, ha valakik úgy tudják működtetni, ahogy ők működtették.

Nagy öröm számunkra, hogy lányunk Kurucz Judit, édesapám hivatását választotta és történelem tanár lett.

Kurucz János tanár urat ugyan a történelem meggyötörte, de meg nem törte, az életből, emberségből színjelesre vizsgázott.

Poór Mara

Epilógus

APÁNKRÓL:

Apánk soha nem vesztette el tanítványaiba vetett hitét, jövőjüket, gondos pedagógusként készítette elő.

Hitt bennük, így soha nem említette, ki volt az a két megfizetett pribék, aki éjszaka kirángatva az ágyából, puskatussal agyba- főbe verte, majd a levegőbe lőtt, s persze Anyánk nem tudhatta, hogy nem lőtték-e őt agyon.

Öregségére is megmaradtak a törések, zúzódások nyomai, melyek a fejét védve keletkeztek a kezein.

Hihetetlen, hogy az akkori, első generációs értelmiségnek micsoda tartása volt!

Őt is becsülték a szülők, a gyerekek és ő is viszont őket. Tartása, rangja volt egy oktatási intézményben, városban, falun vagy tanyán. Ő volt a TANÍTÓ.

A szebb élet tanítója - NEKTEK SZEBB LEGYEN! –

Apánkban ez a hit mindig megmaradt, ami hihetetlen annyi cserbenhagyás és csalódás után.

Ezt tanultuk tőle....

Anyánkról: Anyánk egy igen gazdag családból származott, Csonoplya-i főjegyző lányaként lett felesége apáknak, a „nemzet napszámosának” számított „kócos” tanítónak.

Apánk örületes munkabírással és kiváló ésszel gyönyörű háttérrel biztosított anyáknak. Attól kezdve, hogy apánk feleségül vette anyánkat, kivette állásából, kímélte, ahogy csak tudta, a gyerekek pelenkáit külső személyzet mosta, stb. Aztán jött a felmondólevél, mint később kiderült, koholt vádak alapján, anyáknak az ablakon át adták be az elbocsátás dokumentumát. Hering Béla csoportvezető olyan dolgokat írt bele, amit később az ügyészség valótlanak minősített.

Értek én mindent, a félelem szava....

Anyánkban élete végéig megmaradt a „csengőfrász”, hiszen milyen lehetett, két felbérelt pribék kirángatta apánkat az ágyból s agyba-főbe verték és lövés is hallatszik. Talán megölték ? Úr Jézus! Ezt átélni is nehéz ... nehéz ...

Elfeledni nem is lehet.

Gyerekként:

Egy csodálatos élményünk volt a nehéz idők végén.

Mi védve voltunk, nem is érthettük volna azt a zavaros világot, 1956 miatti meghurcolást.

Sokáig nem láttuk apánkat és hiányzott a mindent elintéző ereje, tekintélye.

De hol van, miért nincs velünk?

Egyszer csak megjelent az előszobában, két erős karjával felemelt minket, röpített a boldogság felé – megjött A p u n k ! Micsoda boldogság volt! Itt van újra, itt! Itthon velünk!

Ez a kép beégett emlékeinkbe és ez jó ... jó.

Összefoglaló egy tanítványától Kurucz Jánosról

A Pedagógusok arcképcsarnoka c. könyvbe szerkesztett anyag, (Debrecen 2014. - 217., 218., 219. oldal)

Máté Pál rákóczipfalvai tanítványa ajánlására, az ő közreműködésével került a megemlékezés a kiadványba.

Életrajzi adatok:

Kurucz János (Karcag, 1914. november 21. – Maglód, 1994.09.15.) vándor tanító, népiskolai tanító, általános iskolai tanító.

Szülei szegény parasztemberek, az egyháztól bérelt földön gazdálkodtak. Tizenkét gyermekük közül a nyolc életben maradottat tanították. Volt köztük tanítónő, postavezető főellenőr, táblabíró. János, a legkisebb gyermek 1914-ben született Karcagon.

Érettségi után az Egri Érseki Római Katolikus Tanítóképző Intézetben 1935-ben tanítói oklevelet szerzett. Boldogan készült hivatására, amelyet mindig nagyon komolyan vett. Élete ajándékának, legszebb feladatának tekintette, hogy taníthat, nevelhet. hogy elindíthatja a tudással felvértezett emberpalántákat azon az úton, amely egy boldogabb, egy emberibb világhoz vezet. Jelmondataként választotta, hogy a gyerekeket gondolkodni tanítsa meg, egy életre. Csak az volt a baj, hogy reménytelennek látszott az elhelyezkedés. Sok volt az állástalan pedagógus. Magántanítványokat vállalt, majd Karcag, Berekfürdő és annak

határában fekvő tanyákon tanított 1938-1939-ben kinevezéssel, mint vándortanító. Majd tizenkét vándortanító megbízott igazgatója lett. Népiskolai tanítói kinevezéssel került Rákóczi falvára 1940-ben.

Nemcsak tanított, az írástudatlanság felszámolására tanfolyamot indított, a munkáskörben sokféle foglalkozást szervezett, színi előadást hozott létre gyerekekkel, összefogta a falu lakosságát. Megszervezte a hat osztály helyett a nyolcosztályos iskolát miniszteri engedéllyel, ami igen ritka volt. Diákjainak tucatjai köszönhetik ennek, hogy továbbtanulásuk sikeres lett.

Sok tehetséges gyereket készített fel a továbbtanulásra, magántanítványnak mindig olyat vállalt, akinek tudásszomja volt. Ezek oktatására mindig kész volt, sosem az anyagiak motiválták, a tehetséges rászorult gyerekeket akár ingyen is tanította, akik aztán az életben jól megállták a helyüket. Szerették is az emberek.

A háború egy időre elsodorta innen, de utána visszajött Rákóczi falvára. 1946-ban megházasodott, feleségül vette Patacsics Zsuzsannát. Két gyermekük született. Nehéz körülmények között, de békében éltek. Aztán kitört a vihar! 1956 október 24-én délután a cipőgyár dolgozói felvonultak Rákóczi falva utcáin és követelték, hogy a tanácselnök hívjon össze nagygyűlést. Ez megtörtént. A tantestület az iskolában volt és izgatottan tárgyalta a pesti eseményeket. A tanácselnök Kurucz János tanítóért küldetett, hogy csendesítse le a tanácsháza előtti háborgó tömeget, mely sikerrel meg is történt, elszavalták a Nemzeti dalt, a Szózatot és a nép csendben hazament. A faluban nem történt semmi atrocitás, mégis jött a megtorlás. /Lásd Népszabadság 1957. szeptember 29-i, vasárnapi száma, „Egy nemzedék vár rájuk” című cikke. / A forradalom leverése után Kurucz Jánost többször elvitték a község házára, megfélemlítették, ill. megverték. A további akciók elől testvéreirek menekült, Rákóczi hegyen kapta az értesítést 1957. márciusában, hogy a Rákóczi falva-i iskolából elbocsájtották. Egyben felszólították, hogy jelentkezzen munkára a Kompozíció, Illóolaj és Vegyigyárban. 1957. április 9-től 1962-ig ott dolgozott segéd munkásként. 1957-ben Rákóczi falváról Maglódra költöztek. Ekkor történt, hogy hazug vádak alapján bűnvádi eljárást indítottak ellene az 56-os magatartása miatt. 6 hónapi börtönre ítélték. Fellebbezéssel, nagy küzdelmek árán sikerült elérni, hogy az eljárást megszüntessék ellene. A nehéz fizikai segédmunka után 1962-ben visszakerült a pedagógusi pályára, Tápiószőlőbe, majd 1965-től Maglódon igazgatóhelyettes lett. Bár csak hosszas rábeszélésre tért vissza a pályára, ez mégis sokat jelentett számára. Nagyon hamar megszerették itt is a tanítványai és az ismeretlenségből a közösség megbecsült, szeretett tagja lett. Ennek bizonyítására idéznénk saját szavait, melyet felesége tolmácsolt Máté Pálnak a RÁKÓCZI LAP 2008. márciusában megjelent „Méltatlanul mellőzve” című cikkében. „Nem remélt örömet jelentett az életemben, hogy megérhettem a rendszerváltozást, 1991-ben átvehettem a köztársasági elnök aláírásával a „HAZÁÉRT és SZABADSÁGÉRT c. KITÜNTETÉST és EMLÉKÉRMET.” Büszkeséggel töltötte el, hogy sok tanítványa ért el az életben szép eredményeket, volt közöttük, aki később egyetemi tanár, sebész, pap, ügyvéd, bíró lett. 1975-ben a maglódi nyaralói iskolából ment igazgatóhelyettesként nyugdíjba. Ez év májusában miniszteri kitüntetést, PEDAGÓGUSI

SZOLGÁLATI EMLÉKÉRMET kapott, a szocialista nevelés-oktatás érdekében végzett több évtizedes áldozatos munkájáért. A korábban megismert, kiváló pedagógusi képességei miatt visszahívták őt a Süllyap-i Általános Iskolába napközi vezetésre 1985-ben, 71 évesen is. Még ez év júniusában vehette át Kurucz János is a hajdani Egri Érseki Tanítóképző Intézetben 1935-ben végzettekkel együtt az ötven éve szerzett, és hivatása méltó teljesítésének elismeréseként kiállított és ünnepélyes keretek között átadott PEDAGÓGUSI ARANYOKLEVELET.

Végezetül idézzük fel Dr. Gürtler Magda pedagógus kolléga méltató, összegző gondolatait, melyet a Maglód újság 1992. februári számában megjelent, Beszélgetés Kurucz Jánossal, a „Hazaért és Szabadságért” kitüntetéttjével című cikkében fogalmazott meg.

„Kurucz Jánosnak nincsenek milliói, még ezrei sem. De ő a múlandó lét múlandó kincseinél sokkal nagyobb értékeket mondhat magáénak: bátor, tiszta, soha meg nem alkuvó jellemet, azoknak megbecsülését, szeretetét, akikkel valaha is kapcsolatba került. Az ő bizonyítványába az élet írta be: „Kitűnőre vizsgázott”.

Hitelesítő források:

Hivatalos és családi dokumentumok, Rákóczi lap 2008. harmadik szám, Maglód a hamadik évezred küszöbén című 2002-ben megjelent kiadvány, Maglód újság 1992. februári száma, Népszabadság 1957. szept. 29-i számának 5. oldala

Adatok összefoglalva:Kurucz János (Karcag, 1914. november 21. – Maglód, 1994.09.15.)

1935-ben tanítói oklevelet szerzett.

Karcag, Berekfürdő és annak határában fekvő tanyákon tanított 1938-1939-ben kinevezéssel, mint vándortanító.

1946-ban megházasodott, feleségül vette Patacsics Zsuzsannát.

1957. márciusában, hogy a Rákóczi-falva-i iskolából azonnali hatállyal elbocsájtották.

Állami Védelmi Hatóság eljárást indít ellene koholt vádak alapján, Rákóczi-falvai 56'-os tevékenysége, miatt 6 hónap börtönre ítélik, a pedagógusi munkától eltiltják.

1957. április 9-től 1962-ig ott dolgozott, segéd munkásként a budapesti Kompozíció, Illóolaj és Vegyigyárban.

1962-ben visszakerült a pedagógusi pályára, Tápiószőlőbe.

1965-től Maglódon igazgatóhelyettes lett.

Süllyap-i Általános Iskolába napközi vezetése 1985-ben, 71 évesen.

Kitüntetései:

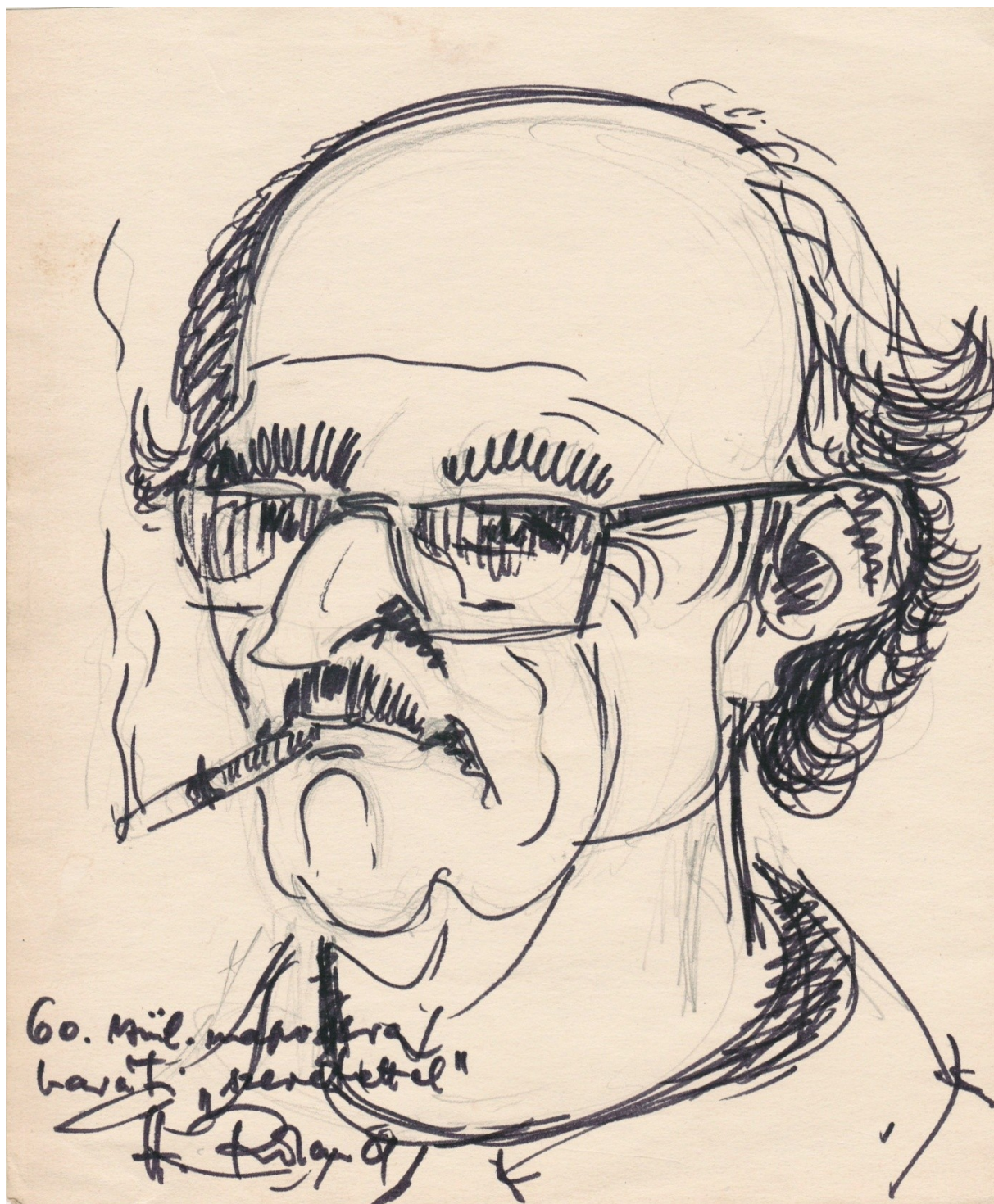
1975 miniszteri kitüntetést, PEDAGÓGUSI SZOLGÁLATI EMLÉKÉRMET kap.

1985-ben PEDAGÓGUSI ARANYOKLEVELET kap az Egri Érseki Tanítóképző Intézetben.

1991-ben átvehettem a köztársasági elnök aláírásával a „HAZÁÉRT és SZABADSÁGÉRT c. KITÜNTETÉST és EMLÉKÉRMET.”

2014. júniusában Rákóczi falva Önkormányzatától POSZTUMUSZ DÍSZPOLGÁRI cím odaítélése

Az eredeti jegyzőkönyvek a maguk írásbeli, az akkor megszokott, formájában lettek korhűen átgápelve, a tartalmon ez mitsem változtatott, de az eredetiséget tükrözi.

60. Mil. napotterai
barát, barátok

K. Tulay